

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická

Divadelní soubor Boženy Němcové v Plzni

Hynek Bureš

Český jazyk se zaměřením na vzdělávání, obor B7507

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Viktor Viktora CSc.

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 27. června 2018

vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce za konzultace, cenné rady a připomínky k práci. Taktéž děkuji členům Divadelního souboru Boženy Němcové za jejich čas věnovaný rozhovorům a za poskytnuté informace.

Zadání bakalářské práce

Obsah

Obsah.....	5
Úvod.....	7
Teoretická část.....	8
Historie souboru ^[2]	8
Rok 2005.....	8
Rok 2006.....	8
Rok 2007.....	9
Rok 2008.....	9
Rok 2009.....	10
Rok 2010.....	10
Rok 2011.....	10
Rok 2012.....	11
Rok 2013.....	11
Rok 2014.....	11
Léta 2015, 2016 a 2017.....	12
Rok 2018.....	12
Současná situace v souboru.....	13
Medailony významných osobností souboru.....	14
Vlastimil Fidler.....	14
Miroslav Breitfelder.....	14
Martin Urbánek.....	14
Charakteristika repertoáru.....	15
Noc na Karlštejně.....	15
Budovatelská pásma.....	16
Držgroš Benátský a Sluha dvou pánů.....	17
Revizor.....	19

Brouk v hlavě.....	19
Čtrnáctý hrabě Gurney.....	20
Na flámu.....	21
Amadeus.....	22
Postřižiny.....	23
Praktická část.....	26
Rozhovory se členy souboru.....	26
Rozhovory s herci.....	26
Martin Urbánek.....	26
Ondřej Burian.....	27
Miroslav Breitfelder.....	28
Martina Kopúnová.....	29
Kateřina Husová.....	30
Tomáš Kočárek.....	32
Eva Kubíčková.....	35
Rozhovor s režisérem.....	36
Vlastimil Fidler.....	36
Závěr.....	39
Resumé.....	41
Summary.....	41
Přílohy.....	XLIII
Příloha 1.....	XLIII
Příloha 2.....	XLIV
Příloha 3.....	XLVI

Úvod

V této bakalářské práci se zabývám neprofesionálním Divadelním souborem Boženy Němcové, jehož sídlo nalezneme na Katedře historie Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, s níž je soubor velmi úzce spjat, neboť sestává z velké části z jejích absolventů. Podrobně mapuji jeho historii od založení v roce 2005 po současnost a charakterizuji všechny inscenace, které odehrál. Osm z nich jsem měl možnost zhlédnout ze záznamu, jedno představení jsem viděl naživo. Představuji zde shromážděné recenze v tisku a několik vybraných inscenací recenzuji sám. Dále se zaměřuji na jednotlivé osobnosti, které tímto souborem prošly, a sestavuji jejich medailony. Také zde zveřejňuji rozhovory se současnými i minulými členy. Právě tyto rozhovory jsou největším zdrojem informací o historii souboru spolu s webovými stránkami, kde současný režisér souboru Vlastimil Fidler zveřejnil obsáhlý popis jednotlivých etap.

Podle zadání bakalářské práce jsem si zvolil ochotnický soubor. Klíčem pro výběr byla letitá historie a bohatý, rozmanitý repertoár. Sám Fidler jej charakterizuje na stránkách www.dsbn.cz následovně: *V inscenacích používáme zejména postupy tradičního divadla s důrazem na herecký projev a důkladnou práci s dramatickým textem. Repertoárově čerpáme převážně z děl klasiků, u nichž objevujeme nečekanou poetiku, humor i nadhled mistrů (!), jejichž jména nejsou jen pouhými hesly v učebnicích. Zároveň jsme se několikrát věnovali i autorům modernějším, nicméně u takových lze očekávat, že se brzy klasiky stanou (pokud jimi už náhodou nejsou).*¹

¹Divadelní soubor Boženy Němcové [online], [cit. 2019-06-19]. Dostupné z: <http://dsbn.cz/index.html>

Teoretická část

Historie souboru

Jak již bylo zmíněno v úvodu, Divadelní soubor Boženy Němcové funguje od roku 2005, a jak uvádí Vlastimil Fidler na oficiálních stránkách, přesná datace jeho vzniku je pravděpodobně noc ze 2. na 3. ledna v plzeňském klubu Kapsa. U zrodu byli celkem 3 muži, a to Miroslav Breitfelder, Vlastimil Fidler a Martin Urbánek, přičemž u posledního jmenovaného se nápad zrodil.²

V následující kapitole chronologicky seřadím nejdůležitější události z historie souboru. Čerpám zejména z výše uvedených webových stránek. Přímé citace jsou vyznačeny kurzívou, ve zbytku textu parafrázuji vyjádření autora.

Rok 2005

Události prvního roku souboru popisuje V. Fidler takto: *Prvním projevem Divadelního souboru Boženy Němcové bylo nastudování Vrchlického Noci na Karlštejně v čistě činoherní podobě. Premiéra se uskutečnila 8. 6. 2005 v divadle Dialog v Plzni a repríza proběhla o dva dny později na festivalu Rock na Santosu v Sušici v rámci Běhu opic.*

Soubor po drobných personálních změnách provedl dvě autorská představení politického zaměření – pásma komunistických budovatelských básní a zpěvů jakožto satirické varování před sílícími totalitními vlivy ve společnosti. Tomu odpovídaly i názvy představení: „...bdí Škodovka, bdí Sokolovo, než naplní se slovo Gottwaldovo“ a „...vždyť u člena Bezpečnosti budu vždy v bezpečí...“³

První pásmo odehrál soubor v listopadu 2005, druhé pak v únoru následujícího roku. Jeho novou domovskou scénou se stalo divadélko JoNáš v Měšťanské besedě, kde svá představení hraje dodnes.

²FIDLER, Vlastimil; Historie Divadelního souboru Boženy Němcové. Divadelní soubor Boženy Němcové [online], [cit. 2019-06-19]. Dostupné z: <http://dsbn.cz/historie.html>

³FIDLER, Vlastimil; Divadelní soubor Boženy Němcové 2005 [online], [cit. 2019-06-19]. Dostupné z: <http://dsbn.cz/historie/2005.html>

Rok 2006

Návratem ke klasickému zpracování klasické komedie bylo nastudování hry Carla Goldoniho pod názvem Držgroš benátský, aneb Pan Todero Bzucconi. Premiéra se uskutečnila 16. 5. v Divadle JoNáš.⁴

Tato hra měla dvě verze. Jednu původní, druhou zkrácenou. Podle režisérase jednalo o úspěšný počin, soudě dle vyprodaného JoNáše a odehrání představení bez větších komplikací. V srpnu tohoto roku se soubor prezentoval na plzeňském festivalu Na Ulici, a kromě komedie Pan Todero Bzucconi (dále jen Pan Todero) vystoupil i se zcela novým politickým pásmem „...že prý jsem včera zaspal práci, bylo to jenom o chvíli...“.

Obě představení byla pro členy souboru zvláštní tím, že se neodehrála před jejich tradičním publikem, které by k nim mělo nějaké osobní vazby. Sám režisér hodnotil obě inscenace jako zdařilé, nicméně přiznal, že určité komplikace přinesl nezvyk na venkovní prostory a široké jeviště. Z toho vyplynul interní závazek, že se soubor pro příště spíše vyhne venkovním vystoupením.

Rok 2007

V roce 2007 se odehrála repríza a následně derniéra Pana Todera ve zkrácené verzi, která měla být podle V. Fidlera i kladně hodnocená v médiích. Dále se V. Fidler zmiňuje, že na podzim soubor posílil o několik nových členů, čímž se zároveň zvedlo i povědomí o existenci souboru.

Prvním počinem v nové sestavě bylo v pořadí čtvrté budovatelské pásmo „...když zazněl výstřel z Aurory, aneb Pak v komunismu procitneš...“. Představení se uskutečnilo 21. 11. v Divadélku JoNáš, které se opět do posledního místa naplnilo. V. Fidler se vyjádřil následovně: *„Na představení vzpomínáme jako na jedno z nejpodarenějších tohoto druhu. Koncipovali jsme ho poněkud odlišně, kdy jednotlivé výstupy byly podloženy rámcovou recitací.“⁵*

⁴FIDLER, Vlastimil; 2006, Divadelní soubor Boženy Němcové [online]. [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <http://www.dsbn.cz/historie/2006.html>

⁵Divadelní soubor Boženy Němcové 2007 [online], [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <http://www.dsbn.cz/historie/2007.html>

Rok 2008

Soubor prezentoval své nové pásmo „...právě jsem se vrátil z hradu, aneb Pak v komunismu procitneš...“ na soutěži divadel poezie v Klatovech, která proběhla 29. 3. Na katedře historie v té době probíhaly pedagogické exkurze, proto byl soubor značně oslaben a podle V. Fidlera se to podepsalo i na jeho výkonu. Jak ovšem sám na stránkách uvádí: *„Účast přinesla srovnání a s tím spojenou sebereflexi pro umělecké, ale i personální směřování souboru. Po této zkušenosti jsme se rozhodli pásmo již více neobnovovat, protože jsme téma vyčerpali a začalo pro nás postrádat opodstatnění. Další směřování je tedy výhradně činoherní.“*⁶

Podzimní sezóna byla poznamenána odchody několika členů, do souboru se však vrátila Jana Němá, která v něm působila od první činohry. Po personálních změnách se soubor pustil do přípravy nové činohry, jíž se stala komedie Revizor od ruského dramatika Nikolaje Vasiljeviče Gogola. Tento rok také našel soubor své stálé místo pro vícedenní soustředění. Staly se jím Jindřichovice u Kolince.

Rok 2009

Jaro tohoto roku se neslo v duchu příprav Revizora, jehož premiéra proběhla 28. 4. a následná repríza 12. 5. Obě představení byla vyprodaná, a jak hodnotí V. Fidler, zanechala dobrý dojem. V těchto časech zároveň soubor prochází proměnou ze studentského divadla na absolventské díky úspěšně zakončeným studiím většiny členů. Zájem z řad studentů však stále trvá a v hojném zastoupení navštěvují každé představení.

Po prázdninách následoval další pobyt v Jindřichovicích, kde probíhala příprava na další reprízu Revizora, která proběhla 24. 10., tentokrát v rámci divadelní přehlídky v Kbelu. Po dlouhé době se soubor Boženy Němcové představil před jiným než domácím publikem. Do Divadélka JoNáš se nakonec Revizor ještě jednou vrátil, konkrétně to bylo 11. 11. V roce 2009 tedy u souboru převažovaly úspěchy. Ke konci roku navíc přišla nová posila, Ondřej Pavelek.

⁶Divadelní soubor Boženy Němcové 2008 [online], [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <http://www.dsbn.cz/historie/2008.html>

Rok 2010

Soubor si na začátku roku připomněl pětileté výročí, zároveň se však dočasně rozloučil se třemi členy. Soubor opustili Ondřej Burian, Tomáš Kočárek a Stanislav Filip. Tyto odchody výrazně ovlivnily nově chystanou hru, tak se soubor vrátil ke své prvotině, *Noci na Karlštejně*, kterou nacvičil v novém obsazení. Premiéry proběhly 22. a 26. 10. již tradičně v JoNášovi. Podzimní sezóna přinesla další vystoupení v Kbelu. Přes technické potíže a zdravotní problémy, na základě kterých musel režisér sáhnout k alternaci, dopadlo představení nad očekávání dobře. Obnovená *Noc na Karlštejně* se nakonec dočkala ještě jedné plzeňské reprízy 10. 11.

Rok 2011

Rozloučení s *Nocí na Karlštejně* proběhlo 17. 3. 2011 v Nečtinách, kam byl soubor pozván v rámci kongresu SOHI (Středisko orální historie), který se konal v prostorách tamějšího univerzitního střediska.

Další hrou, kterou měl soubor v plánu nacvičit, se stala kultovní klasika od Carla Goldoniho *Sluha dvou pánů*. Jak ovšem uvádí V. Fidler, nebylo to snadné: „*Původní představa, že to půjde raz dva, vzala rychle za své. Naopak, Goldoni nám ukázal odvrácenou tvář a zdánlivě snadné představení bylo najednou pekelně těžké. Dokonce se objevil jev nevídaný. Při jinak idylických zkouškách létaly vzduchem kletby i scénáře. V dubnu jsme trávili zkoušení v Jindřichovicích a tentokrát bylo více než pracovní. Nakonec se stalo neuvěřitelné a dočkali jsme se premiér Sluhy dvou pánů. 18. 5. a 25. 5. 2011 jsme vylezli na jeviště a přijetí bylo vřelé. V představení jsme měli dokonce živou hudbu. Italské šlágry troubil naprosto senzačně JŘ (iniciály Jana Řehoře), a stal se tak plnohodnotným členem souboru.*⁷ *Sluha dvou pánů* měl nakonec ještě jednu reprízu na podzim 2. 11. v Divadélku JoNáš.

Rok 2012

Jarní sezóna se nesla pouze ve znamení zkoušení a na původně plánovaná vystoupení nakonec nedošlo. V květnu se vrátil z cest Tomáš Kočárek, a hned se zapojil do příprav nové hry, tentokrát se jednalo o frašku *Brouk v hlavě* od Georgette Feydeaua.

⁷Divadelní soubor Boženy Němcové 2011 [online], [cit. 2019-07-01]. Dostupné z:

<http://www.dsbn.cz/historie/2011.html>

Premiéry 13. 6., 19. 6., a 20. 6. byly zcela vyprodány. Vzhledem k tomuto úspěchu se soubor rozhodl odehrát na domovské scéně ještě dvakrát.

Poté následoval výjezd do Kaplice, kde se v místním kulturním domě odehrála divácky nejméně úspěšnější repríza. Divadélko JoNáš má kapacitu 100 diváků, do kaplického hlediště jich našlo cestu 150. Takové číslo nesporně ovlivnily i osobní vazby, neboť Martina Kopúnová, herečka souboru, je zdejší rodačkou.

Brouk v hlavě měl poslední reprízu mimo Plzeň, přesněji 14. 12. v rámci divadelní přehlídky Kulišárna ve Stodě.

Rok 2013

Devátá sezóna byla za dobu existence souboru jedinou, kdy se neodehrálo ani jediné představení. Zkoušky se sice konaly, ale z časových důvodů se nová hra stále nestíhala kompletně nazkoušet. Soubor dokonce zrušil i tradiční soustředění v Jindřichovicích. Premiéra se musela několikrát odložit.

Rok 2014

V jubilejní desáté sezóně se již diváci nového představení dočkali a 26. 2. měl premiéru Čtrnáctý hrabě Gurney od Petera Barnese. Následovala další dvě představení 27. 2. a 12. 3. V. Fidler se o nové hře vyjádřil takto: *„Nejde o hru, na kterou jsou naši diváci zvyklí, na druhou stranu to byla příležitost trochu se posunout v divadelním řemeslu. Představení měla opravdu nečekaný úspěch. Den po třetím představení soubor po delším zvažování opustil spoluzakladatel Martin Urbánek. Přišel ale Petr „Had“ Jurášek, který náš soubor sledoval již nějakou dobu.“*⁸

Následoval další jarní pobyt v Jindřichovicích, během léta příležitostné zkoušky. Na podzim soubor „oprášil“ hru Revizor, kterou po pěti letech odehrál v novém složení. Premiéra proběhla 20. 11. ve Stodě. Od té doby se obnovený Revizor hrál ještě šestkrát. Derniéru měli diváci možnost zhlédnout 13. 2. 2015 v Kaplici.

⁸Divadelní soubor Boženy Němcové 2014 [online]. [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <http://www.dsbn.cz/historie/2014.html>

Léta 2015, 2016 a 2017

Toto období není na oficiálním webu zdokumentováno, vycházím tedy z rozhovoru s V. Fidlerem a ze seznamu odehraných představení. *„Nedělo se nic převratného. Soubor byl personálně stabilní a každou inscenaci se nám podařilo odehrát alespoň sedmkrát. Obnovili jsme Revizora, další v pořadí byla hra Na flámu od Toma Stopparda.*

Ta měla velmi kladné ohlasy.⁹ (Premiéra proběhla 12.5. 2016 a kromě tří repríz v Divadélku JoNáš 30. 11. 2016, 30. 1. 2017 a 1. 2. 2017, soubor inscenaci odehrál i 25. 11. 2016 v Kamenném Újezdě, o den později v Kaplici a naposledy 1. 4. 2017 v Kbelu). Léto a podzim se nesly ve znamení příprav hry Amadeus od Petera Shaffera. V prosinci se konala první dvě představení, konkrétně 11. 12. a 14. 12.

Rok 2018

Další vývoj událostí popisuje V. Fidler následovně: *„Po dvou představeních Amadea jsme hned v lednu připravovali reprízy. Odvážně jsme rezervovali další dva termíny v Divadle Jonáš, a nakonec obě představení byla plná. Na začátku roku jsme také podali přihlášku na Wintrův Rakovník, tedy na přehlídku neprofesionálních souborů, na níž jsme byli pozváni. Hru Amadeus jsme také uvedli s velkým, až mimořádně velkým, úspěchem v Kaplici a s malým, až mimořádně malým, úspěchem v Kamenném Újezdu. Čekala se od nás komedie, což drama o střetu dvou světů úplně není. Poslední představení Amadea jsme sehráli na Wintrově Rakovníku. Porota k nám byla značně přísná, nicméně narozdíl od přehlídky v Klatovech nám alespoň nedoporučili ukončit činnost souboru. Kateřina Husová navíc získala čestné uznání poroty za roli Konstance. Plánované představení v Klatovech nakonec bylo zrušeno.*

Kritika v Rakovníku znamenala také silný otřes v souboru a vyvolala diskusi o smyslu existence a dalším směřování personálním a dramaturgickém. Soubor nakonec dobrovolně opustil spoluzakládající člen Martin Urbánek.¹⁰

Představení na Wintrově Rakovníku se budu podrobněji věnovat v následujících kapitolách.

⁹FIDLER, Vlastimil; rozhovor pro bakalářskou práci; 30.5. 2018, Plzeň

¹⁰Divadelní soubor Boženy Němcové 2018 [online], [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <http://www.dsbn.cz/historie/2018.html>

Současná situace v souboru

Divadelní soubor Boženy Němcové v letošním roce uvedl svou nejnovější inscenaci, která měla premiéru 28. 5. Je to dramatinizace novely Postřižiny od Bohumila Hrabala. Hlediště bylo slušně zaplněné, nikoliv však vyprodané. Tomuto představení se budeme dále věnovat v kapitole Charakteristika repertoáru.

V současné době má Divadelní soubor Boženy Němcové 12 členů včetně režiséra a dramaturga Vlastimila Fidlera, který si sám v některých inscenacích zahrál malé role. Momentální herecká sestava vypadá následovně: Miroslav Breitfelder, Ondřej Burian, Kateřina Husová, Kateřina Janovcová, Tomáš Kočárek, Nikola Konrádová, Martina Kopúnová, Eva Kubíčková, Kateřina Železná, Karolína Strnadová, Daniel Chrz. Radek Špinka, člen souboru od jara 2005, se po derniéře Postřižin rozhodl v souboru nadále aktivně nepůsobit. Celkově souborem prošlo od vzniku po současnost 41 herců. Jejich odchody byly mimo jiné často způsobeny rozdílnými názory na fungování souboru. Celý soubor začínal jako skupina přátel, kterým šlo primárně o zábavu. Později, když se soubor stával více ambiciózním a začal brát hraní divadla více vážně, mnohým to připadalo jako porušení ideje, na níž byl soubor založen. Samozřejmě za odchody stály i jiné, vážnější důvody, jako například rodičovské povinnosti, zahraniční pracovní cesty, odchody do jiných měst, případně prostý nedostatek volného času. Souborem prošli: Martin Urbánek, Jana Němá-Jurášková, Petr Jurášek, Ondřej Pavelek, Tereza Steinbachová, Kristýna Bukvaldová, Jitka Faltýsová, Stanislav Filip, Vladimír Grulich, Tereza Gottelová, Karolína Kálaziová, Zuzana Kliková, Eva Košičárová, Magdaléna Lišková, Pavel Martínek, Barbora Mastná, Karolína Mitísková, Vendula Nováková, Jana Ordáňová, Hana Pásková, Markéta Pokorná, Jana Potůčková, Stanislav Sukdol, Ilona Šimánková, Alžběta Šmídová, Eva Ungrová, Luboš „Dius“ Vávra a Milan Zelenka.

Medailony významných osobností souboru

Vlastimil Fidler

Web www.databz knih.cz uvádí jeho krátký životopis: *JUDr. Mgr. Vlastimil Fidler vystudoval Pedagogickou a Právnickou fakultu Západočeské univerzity Plzeň. Od roku 2002 ve věnuje veřejným zakázkám jako vedoucí odboru nebo ředitel Technických úřadů. V roce 2007 nastoupil na Ministerstvo pro místní rozvoj ČR na pozici vedoucího*

*oddělení právního rámce veřejných zakázek. Je ředitelem Odboru práva veřejných zakázek MMR (2018).*¹¹

Je jedním ze zakládajících členů Divadelního souboru Boženy Němcové, od začátku působí jako režisér, dramaturg a příležitostný herec. V obnovené verzi Revizora si zahrál roli doktora, v inscenaci Na flámu cizince z Belgie a v Postřižinách si zahrál malou roli zákazníka u holiče Bódi.

Miroslav Breitfelder

*PhDr. Miroslav Breitfelder, Ph.D., je historik a vysokoškolský pedagog. Zabývá se dějinami Československa, česko-německými vztahy, zločiny socialismu a komunismu, dějinami Třetí říše a národního socialismu a obecnými dějinami po roce 1918.*¹²

Je spoluzakladatelem Divadelního souboru Boženy Němcové. Jako herec si zahrál dosud ve všech inscenacích. Zde je výčet jeho rolí: Noc na Karlštejně – Karel IV.; Držgroš benátský – Todero; budovatelská pásma – recitace, částečné autorství; Revizor – hejtman; Sluha dvou pánů – Dottore; Brouk v hlavě – Finache; Čtrnáctý hrabě Gurney – biskup Lampton; Na flámu – Melchior; Amadeus – Josef II.

Martin Urbánek

Martin Urbánek je zakládajícím členem Divadelního souboru Boženy Němcové a bývalý student Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni. Studium nedokončil, nyní je prodejcem léčiv.

Ze souboru odešel nejdříve nakrátko v roce 2014, poté však definitivně v roce 2018, krátce po začátku zkoušení na představení Postřižiny z důvodů osobních neshod s některými členy a nesouhlasu s dalším směřováním souboru. Do té doby však jako herec působil v každé inscenaci, tedy až po hru Amadeus. Zde je výčet jeho rolí: Noc na Karlštejně – Pan Pešek; Držgroš benátský – Nicoletto; budovatelská pásma – recitace; Revizor – Osip; Sluha dvou pánů – Truffaldino; Brouk v hlavě – Homenides; Čtrnáctý hrabě Gurney – Dr. Herder; Amadeus – Hrabě Orsini-Rosenberg.

¹¹FIDLER, Vlastimil; Databáze knih [online], [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/vlastimil-fidler-116530>

¹²BREITFELDER, Miroslav; Bibliografie dějin Českých zemí[online], 1966, [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://biblio.hiu.cas.cz/authorities/939>

Charakteristika repertoáru

V následující kapitole se budu zabývat všemi inscenacemi, který Divadelní soubor Boženy Němcové odehrál, celkově se jedná o 13 divadelních her, z toho 9 činoher a 4 recitační pásma poezie.

Drtivá většina činoher jsou komedie, případně poddruh komedie, tedy frašky, jako například Brouk v Hlavě nebo Na flámu. Hry, které jsem neměl možnost zhlédnout, zmíním jen stručně. Z většiny představení se dochovaly videozáznamy, byť nepříliš kvalitní. Všechny tyto záznamy pocházejí ze stejné scény, z plzeňského Divadélka JoNáš. Viděná představení sám recenzuji, u dvou z nich zmiňuji a přímo cituji recenzi v tisku. Zabývám se autory a také ohlasy na originální díla v literatuře. Autoři, které V. Fidler vybírá pro své inscenace, jsou z různých období a z různých zemí. Např. 18. století (Goldoni), 19. století (Gogol, Vrchlický, Feydeau), autory současné literatury (Barnes, Schaffer). Jediný dodnes žijící autor, jehož hru soubor uvedl je Tom Stoppard. Vzhledem k tomu, že k některým současným autorům se nedaly dohledat informace v sekundární literatuře, musel jsem využít také internetových zdrojů.

Noc na Karlštejně

Autorem noci na Karlštejně byl Jaroslav Vrchlický (1853-1912). *Básník, dramatik, prozaik, překladatel, literární i divadelní kritik, esejista, vůdčí představitel lumírovské generace. Jeho rozsáhlé a všestranné dílo je výrazem rostoucího sebevědomí české společnosti a vzestupu její kultury v poslední třetině 19. století. Tematicky a žánrově rozrůzněnou dramatickou tvorbu charakterizuje zejména novoromantická lyričnost.*¹³

První inscenací, kterou Divadelní soubor Boženy Němcové uvedl, se stala Vrchlického hra Noc na Karlštejně. Veselohra z roku 1884 je jediným původně českým dramatem, které soubor kdy nacvičil. Bohužel jsem neměl možnost zhlédnout ani první verzi hry z roku 2005, ani obnovenou z roku 2010. Záznamy těchto představení se nedochovaly. V roce 2007 však vyšla v Plzeňském deníku recenze od Viktora Viktory, která zahrnuje hodnocení Noci na Karlštejně i v pořadí druhé činohry Držgroš benátský od Carla Goldoniho.

Přikládám část recenze Noci na Karlštejně: *„Divadelní soubor Boženy Němcové se představil příznivcům neprofesionálního divadla poprvé v dubnu před dvěma roky. Debutoval veselohrou Jaroslava Vrchlického Noc na Karlštejně. Již tento debut něčím*

¹³FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce. Praha: Academia, 1985, s.1512, ISBN 978-80-200-1671-3.

zaujal. Oblíbený text ochotnických souborů byl zpopularizován a zploštěn filmovou muzikálovou show Zdeňka Podskalského. Ta byla dokonce přenesena na sám Karlův hrad. Málokterá kamenná scéna si teď troufne sáhnout po originálním textu, aby nebyla označena za staromilskou.

Kdo to debutoval? Proč byla za patronku zvolena autorka Babičky? Sama k divadlu blízko neměla. Otázky kladlo i obsazení. Byla to nová jména mezi ochotníky. Jako cyperský král Petr se představila známější osobnost ze souboru Ludvíci Radek Špinka. Role Karla IV. se ujal Miroslav Breitfelder, hlava souboru, jinak odborný asistent katedry historie Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, arcibiskupa Arnošta z Pardubic představovala Jana Němá. A pak vystupovali "studenti, absolventi a příznivci historie Pedagogické fakulty ZČU". Znalce napadne-to tedy bude švanda, studentská recese, travestie či opět pěkné zesměšnění klasického textu. A ono nikoli. Hlediště plzeňského Dialogu, zaplněné především studentskými příznivci souboru, téměř bez dechu a s neprovokativním smíchem sledovalo komedii a řada z nich si povlovně uvědomovala kompoziční mistrovství i nádheru slova vznešeného lumírovce. Text se přitom nijak neupravoval.

Na myslí už mohlo vytanout, že ochotníci vykročili na nějakou nezvyklou cestu. Ta nezesměšňuje odkaz klasiky, tradice. Je schopna bez staromilství, dobové stylizace, ale s úctou, bez patosu i s dávkou nedestruujícího humoru zalistovat v textech, jimiž blazeované divadlo opovrhne a divadlo seriózní se kvůli chiméře modernosti (spíše módnosti) po nich neodváží sáhnout".¹⁴

Já mohu snad jen doplnit, proč si soubor zvolil za patronku právě Boženu Němcovou. Částečné vysvětlení mi poskytl herec Ondřej Burian. Má to být právě proto, že Božena Němcová nikdy nenapsala žádnou divadelní hru. Nejspíše se jedná o interní vtip založený na paradoxu, který zcela pochopí jen zúčastnění.

Budovatelská pásma

Kromě komedií a frašek se Divadelní soubor Boženy Němcové zabýval také scénickou interpretací poezie. Sehrál celkem 4 představení na toto téma. Jejich tituly zní: „...bdí Škodovka, bdí Sokolovo, než se naplní slovo Gottwaldovo.“, „...vždyť u člena Bezpečnosti budu vždycky v bezpečí.“, „...že jsem prý zaspal práci...“, „...když zazněl výstřel z Aurory, aneb pak v komunismu procitneš...“. Již názvy napovídají, že se bude jednat o pásma budovatelské komunistické poezie 20. století.

¹⁴VIKTORA, Viktor; Mladí divadelníci ze souboru Boženy Němcové slibně jiskří, Plzeňský deník. 4.9. 2007, s. 26.

Jediné pásmo, z něhož se dochoval záznam, a které jsem měl tedy možnost zhlédnout, bylo první z nich, ...bdí Škodovka, bdí Sokolovo, než se naplní slovo Gottwaldovo.

Díky němu jsem pochopil poselství těchto satirických, až groteskních, scénických koláží proletářské poezie. Samo představení napodobuje oslavu výročí Velké říjnové socialistické revoluce, pravděpodobně z padesátých let. Jak moc věrně ji napodobuje, nebo zda se jedná čistě o nadsázku, nemohu dobře posoudit. Tyto doby jsem nezažil. Sám jsem si však kladl otázku, do jaké míry jde o satiru a do jaké míry odráží taková velkolepá oslava říjnového převratu tehdejší realitu. Mám dojem, že pamětníci by se tolik nesmáli, zatímco mladší generace se za břicho popadají. Vzniká otázka: Je to opravdu k smíchu, když to není zase tak dávno? Podle mě je dobře, že taková představení vznikají. Sami autoři se vyjádřili, že jejich cílem bylo upozornit na rostoucí totalitní vlivy ve společnosti. Nemá-li se tato historie v jakékoliv podobě opakovat, je nutné na to stále upozorňovat. Dnes nám připadá absurdní tehdejší zapálení a vášeň pro budovatelskou poezii, která byla všudypřítomná, slavnostní, ceremoniální, takřka povinná.

Básně, jež jsme mohli v představení slyšet, pocházely od mnoha autorů. Z nejzvučnějších jmen zaznívali často Vítězslav Nezval nebo Stanislav Kostka Neumann. Písně oslavující dělnickou třídu, továrny, komunistické státníky v čele se soudruhem Gottwaldem... Ještě, že je to za námi. Nebo snad není?

Držgroš Benátský a Sluha dvou pánů

Carlo Goldoni je jediným autorem, od kterého soubor uvedl více než jednu hru. Goldoni (25. 2. 1707 – 6. 2. 1793) byl dramatik, prozaik, režisér a právník. Komedii Sluha dvou pánů napsal v roce 1747. Pan Todero Brumla pak vznikl roku 1762. První Goldonihou komedií, již Divadelní soubor Boženy Němcové soubor odehrál, byl Pan Todero Brumla, uvedený pod názvem Držgroš benátský.¹⁵

Loni soubor nastudoval komedii Carla Goldoniho Pan Todero Brumla (neuvedený překladatel ji přezval na Držgroše benátského a pana Brumlu na Bzucconiho). A opět zněl originální Goldoni, jenž by se určitě obešel bez neorganických narážek na ruské reálie. Zněl mile, přirozeně.

Vůbec kouzelně na jedné straně působí snaha netrvestovat, nezesměšňovat, na druhé straně takto pojmáný text leckdy zapůsobí kouzlem nechtěného, ale i upřímného. Bude ještě třeba několika dalších inscenací, aby se mohlo o souboru psát jako o těch, které již

¹⁵PELÁN, Jiří a FLEMOVÁ, Alice; Slovník italských spisovatelů. Praha: Libri, 2004. s.386. ISBN 80-727-7180-9.

své jméno mají. Divadelní soubor zatím na jevišti nepůsobí bezradně, přímo vzorově dbá na kultivovanost jazyka, a především objevuje details, jimiž originál nečekaně dotváří a tónuje. ¹⁶ V průběhu představení se projevil humor typický pro soubor Boženy Němcové. Celá hra byla opředená narážkami na soubor samotný, na jeho původ a založení a na přátelské vztahy mezi herci. Nevím, zda se jednalo v plném rozsahu o připravené vtipy či o absolutní improvizaci. Fakt, že se diváci smáli, jen potvrdil skutečnost, že osazenstvo JoNáše je obeznámeno se situací v souboru, a že se tedy jedná především o přátele a známé samotných herců. Nejsem si však jistý, zda těch narážek nebylo ve výsledku moc. V ostatních inscenacích se objeví zpravidla 2-3 za celé představení. Připadalo mi, že některé z nich se do hry nehodily, viz slavná fráze ze seriálu Smolíkovi: „Že jsem si já nešťastná nevzala Pištu Hufnágla.“ Naproti tomu slovní hříčka se jménem režiséra (záměna „basta fidli“ za „Vlasta Fidli“) mě nemálo rozesmála a odstartovala dodnes trvající éru podobných kuriozit. Tyto narážky sice splnily účel pobavení publika, v kontextu však rušily originální text. V jiných ohledech byli však diváci svědky povedené plnohodnotné klasické komedie. Charaktery byly jasně dané.

Nezdálo se, že by někdo tápal či že by se v roli hledal. Ani vzrušenější dialogy nebyly přehnaně ukřičené. Toto představení předznamenalo scénické zvyklosti v souboru, které se uplatňovaly v následujících letech, jako je například minimalistická scéna. Pár kusů nábytku a relativně decentní kostýmy zcela postačily.

Komedie Sluha dvou pánů, kterou soubor uvedl v roce 2011, patří podle rozhovorů k divácky nejhůře hodnoceným inscenacím v historii divadla. Možná i z toho důvodu soubor odehrál pouhá tři představení. Diváci si stěžovali, že hra byla v podání DSBN zbytečně zdlouhavá, přičemž jim dal následně za pravdu režisér, a po zhlédnutí jim musím dát za pravdu i já. Mimo jiné se domnívám, že Sluha dvou pánů není hra, která patří na komorní scénu. Při jednáních, kdy je celé osazenstvo na jevišti, se herci navzájem překrývají, a všechno tak následně působí chaoticky. Konec mi přišel dost prvoplánový, možná se dokonce jednalo o improvizaci. Nicméně, samozřejmě se našly i světlé momenty. Ocenil bych například živou hru na trubku v podání Jana Řehoře, který se souborem spolupracoval i později ve frašce Brouk v hlavě.

¹⁶VIKTORA, Viktor; Mladí divadelníci ze souboru Boženy Němcové slibně jiskří, Plzeňský deník. 4.9. 2007, s. 26.

Revizor

Další inscenací byl Revizor od Nikolaje Vasiljeviče Gogola. O autorovi jsem čerpal informace ze Slovníku ruské literatury, kde o něm uvádějí následující: *Nikolaj Vasiljevič Gogol (1809-1852) byl vynikající prozaik a dramatik 30. až 40. let 19. století, jeden z předních představitelů světové prozaické a dramatické tvorby.*

Vrchol dramatické tvorby představuje komedie Revizor z roku 1836, využívající známý komediální motiv záměny osob. V komedii o mladém hejskovi, který je přijímán úředníky gubernského městečka jako obávaný revizor, vytvořil Gogol v souladu se svým výrokem o povaze soudobého dramatu nový typ dramatického díla, založeného na charakterech a jejich konfrontacích, nikoli na rozvíjení dějové zápletky. Hlavní motivace zde vyrůstá z vnitřní logiky jednání postav, z mechanické následnosti jejich jednání, nabývajícího podob až absurdních. Premiéra v dubnu 1836 Gogola neuspokojila. Byla inscenována jako fraška a jako fraška většinou publika přijata.¹⁷

Revizor se ochotníkům z DSBN podle mého názoru velmi zdařil. Jak se vymyká z klasického ruského dramatu, jehož atributy Gogol zcela popřel, tak výborně zapadl do repertoáru komediální činoherní party. Z jiného ruského klasika by tento soubor snad při svém pojetí ani čerpat nemohl. Milostné trojúhelníky, složité tragické dějové linky, vraždy a sebevraždy, to by zkrátka v jejich podání nemohlo být ono.

Z rozhovoru s Ondřejem Burianem jsem se dověděl, že soubor před lety zkoušel Strýčka Váňu od Antona Pavloviče Čechova, ale nakonec se rozhodl s ním na jeviště nevyjít. Komická extrémní podlézavost domnělému revizorovi, vychytralý mladík využívající vše, co může...Revizor je hra toho typu, kde ani příliš nevadí, když se herec pokusí svou roli maličko přehánět, protože právě v tom přehánění je skrytý vtíp. Tentokrát fungovalo i zapojení publika při krátkodobém přesunutí aktérů do hlediště při scéně s opilým Chlestakovem.

Herci si dobře poradili s ohromným množstvím textu. Nebyl vidět ani náznak nejistoty. Podle mého názoru je to jedna z nejlépe zvládnutých her v historii DSBN.

Brouk v hlavě

Autorem další hry z repertoáru souboru byl francouzský dramatik Georges Feydeau. Napsal asi 40 tříaktových a jednoaktových kusů, které vynikají technickou propracovaností, živými dialogy a nevázanou komikou. Námětem jsou různá milostná dobrodružství, plná komických náhod a odehrávající se často v hotelových pokojích.

¹⁷BOTURA, Mojmir; Slovník ruských spisovatelů 2, Praha: Lidové nakladatelství, 1977. s. 90.

U nás byl jeho humor zprvu málo chápán, hry začaly být divácky úspěšné až od 60. let 20. století.¹⁸Hra Brouk v hlavě, kterou soubor uvedl, vznikla v roce 1907.

Teatrologický slovník se o Feydeauově frašce zmiňuje také. Svou tvorbou údajně navázal na Eugena Labicha: „*Labichovu metodu rozvinul a k dokonalosti přivedl Georges Feydeau, jehož brilantně komponované celovečerní frašky i jednoaktovky tvoří přechod k současnému pojetí situační komedie. Fraška a la Feydeau má zpravidla charakter kruhu (po mnoha zbytečných akcích, motivovaných obvykle neúspěšným pokusem o manželskou nevěru, se dospívá k výchozímu stavu) a její napětí spočívá v rozporu mezi tendencí pravdu utajit a tendencí jí odkrýt (aktivita komického hrdiny je nesena snahou o záchranu dobrého jména, působení náhody míří naopak k odhalení pravdy). Podaří-li se nakonec obnovit stabilitu onoho krásného měšťáckého světa, stane se tak pouze v mezích komediální konvence – před divákem se hrdinové svým pachtěním za zdáním definitivně demaskují*“.¹⁹

Představení Brouk v hlavě jsem bohužel z technických důvodů neviděl celé, nemohu ho proto hodnotit. Zhlédl jsem jen necelou polovinu a ta mě velmi zaujala. Upřímně doufám, že tuto inscenaci soubor ještě v budoucnu obnoví, podobně jako se po letech vrátily s jiným obsazením hry Revizor nebo Noc na Karlštejně.

Čtrnáctý hrabě Gurney

Peter Barnes (10.1.1931 - 1.7.2004) byl britský dramatik a scenárista, nositel prestižní Ceny Laurence Oliviera za hru Červené nosy. Jeho hry jsou historické, často ale mají přesah k současnosti. Debutoval v roce 1968 hrou z období baroka Vládnoucí třída (v originále Rulingclass). Jiný název pro tuto hru je Čtrnáctý hrabě Gurney.²⁰

Poprvé byli diváci svědky větší odchylky z komediální koncepce souboru. Inscenace o schizofrenikovi s mesiášským komplexem se za komedii dá považovat jen s notnou dávkou smyslu pro černý humor.

Autor chtěl pravděpodobně poukázat na nebezpečí a nedokonalost pravidel ohledně dědění titulů i majetku (nejen) v britské aristokratické společnosti. Bláznivé výstupy (nejen) Tomáše Kočárka v hlavní roli nám ukázaly soubor z jiného úhlu pohledu.

¹⁸FRYČER, Jaroslav; ed. Slovník francouzsky píšících spisovatelů: Francie, Belgie, Lucembursko, Švýcarsko, Kanada, Maghreb a severní Afrika, "Černá" Afrika, Libanon, Oblast Indického a Tichého oceánu. Praha: Libri, 2002. s.279, ISBN 80-727-7130-2.

¹⁹PAVLOVSKÝ, Petr; ed. Základní pojmy divadla: teatrologický slovník. Praha: Libri, 2004. s.100. ISBN 80-727-7194-9.

²⁰BARNES, Peter (GB); Divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s. [online]. [cit. 2019-07-01].

Dostupné z: <http://www.dilia.cz/index.php/3d/item/200-barnes-peter>

Čtrnáctý hrabě Gurney musel být pro herce novou výzvou. Nouze o komické momenty rozhodně nebyla, celková nálada inscenace byla však potemnělá a z její druhé poloviny přímo sálala šílenost, strach a hysterie. Za výborně ztvárněné role považuji vychytralého sluhu Tuckera v podání Radka Špinky a psychiatra zcela prostého emocí, jehož vystupování do patřičné doby držel perfektně na uzdě Martin Urbánek, než jeho postava zešílela také.

Co se týče scénografie a výpravy, opět jsme viděli fungující minimalismus v praxi. Povedená byla tentokrát i práce se světly, která se dříve neuplatnila. Velmi na mě zapůsobilo, když jsem pouhým rozsvícením červeného reflektoru okamžitě poznal, že Jackovi se vrací vrcholná forma jeho šílenství, a že se tedy zaručeně stane na jevišti něco zlého.

Na flámu

Sir Tom Stoppard (vlastním jménem Tomáš Straussler) je britský dramatik českého původu. Narodil se roku 1937 ve Zlíně. Patří k nejuznávanějším současným britským dramatikům, jako režisér a scenárista se zařadil i mezi osobnosti (nejen) britské kinematografie.

Pod záštitou Nadace Charta 77 byla v roce 1983 ve Stockholmu poprvé udělena Cena Toma Stopparda určená autorům českého původu. Tom Stoppard je nositelem Řádu Britského Impéria a v roce 1997 byl královnou Alžbětou povýšen do rytířského stavu.²¹ Divadelní soubor Boženy Němcové svým uvedením hry Na flámu ukázal, že si dokáže poradit i s novější fraškou. Hereckému projevu nebylo podle mého názoru v podstatě co vytknout. Zvláště se vyznamenali Ondřej Pavelek v roli Weinberla, Radek Špinka v roli Zanglera a Petr Jurášek, který precizně zvládl dvojroli. Opilý chlípny kočí byl velmi působivý. Za zmínku také určitě stojí charismatický sluha v podání Miroslava Breitfeldera, který tak bravurně nahradil Martina Urbánka, tradičně obsazovaného do rolí sluhů.

Scénografie i kostýmy byly tentokrát o něco složitější než u většiny ostatních inscenací, podobně jako před dvěma lety u hry Brouk v hlavě.

Celkově se dá říci, že diváci měli nejvíce důvodů k smíchu za celou historii divadla právě v den premiéry Na flámu.

²¹STOPPARD, Tom; Česko-Slovenská filmová databáze [online]. [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/7620-tom-stoppard/>

Amadeus

V roce 2017 uvedl soubor svou nejkontroverznější inscenaci, která se stala předmětem mnoha debat uvnitř souboru i mezi diváky. Stala se jí hra Amadeus od Petera Schaffera, což se zcela vymyká dosavadnímu téměř výlučně komediálnímu zaměření souboru. S úspěchem se setkala tradičně na domovské scéně v Divadélku Jonáš, jinak tomu ovšem bylo na výjezdech mimo Plzeň, kde se od souboru komedie tradičně očekávají. Naprosto klíčovým se však stalo vystoupení na Wintrově Rakovníku, kde porota kritikou vůbec nešetřila a podle mých informací od členů souboru byla recenze ve Zpravodaji, tiskovině, která vychází vždy jako shrnutí celé akce, pouze slabým odvarem skutečné kritiky, kterou divadelníci vyslechli večer po představení.

Ukázka z recenze: *Divadelní soubor Boženy Němcové z Plzně zahájil 42. ročník Wintrova Rakovníka svou inscenací hry Petera Shaffera Amadeus. Odvážná dramaturgická volba titulu je nesporně souboru ke cti. Shafferova hra, kterou napsal v roce 1980, hraná od té doby po celém světě, patří k těm, které se staly dědictvím světové dramatiky. Jde o bohatě strukturovanou textovou předlohu, která je dílem vpravdě dramatického básníka. Autor hru pojal jako strhující zповěď – retrospektivní vyprávění – Salieriho, dvorního komponisty na vídeňském dvoře Josefa II. Salieri diváky zavede do období, kdy do Vídně přichází Mozart, líčí období jeho vzestupu i pádu, dramatický vztah s jeho manželkou, vztah k otci etc. Především však vlastní vztah k Mozartovi a jeho božské hudbě, a to jako střet génia s průměrností, zažitých konvencí se světem fantazie, střet nesmrtelného boha a smrtelníka.*

Soubor v režii Vlastimila Fidlera pojal inscenaci v minimalistickém duchu, na jevišti bez dekorací, bez hudby. Z tohoto minimalismu se vymykají pouze náznaky dobových kostýmů a vlásenky. Původní textová předloha byla razantně krácena, a to i vypuštěním celých scén, krácením dlouhých monologů Salieriho. Chybí např. atraktivní scéna s uvítací skladbou Salieriho, kterou složil na počest Mozarova příjezdu do Vídně, ale také závěrečná scéna, v níž Salieri spáchá sebevraždu. Některé postavy hry jsou sdruženy – Větríčky, manželku a žačku Salieriho, jakož i kavalíry hrají dvě herečky, aniž by byly dostatečně kostýmově či znakem odlišeny. Role Mozarta je obsazena ženou, což vyvolává řadu inscenačně neopodstatněných otázek.²²

S kritikou z Rakovníka se v mnohém neshoduji. Sice jsem neviděl konkrétně toto představení, nepředpokládám však, že by mezi představeními v Plzni a na rakovnické

²²STROTZER, Milan; Klasické divadlo klasickým způsobem, Zpravodaj: Wintrův Rakovník 2018, s. 2.

přehlídce byl tak markantní rozdíl. Možná se však na hercích podepsala nervozita a velké očekávání. Že se v celém představení neobjevila žádná hudba nebylo podle mého názoru na škodu. Alespoň se položil důraz na fakt, o čem tato hra ve skutečnosti je. Tedy, že není primárně o klasické hudbě a o Mozartovi jako takovém, nýbrž o úspěchu a pádu, závisti a nenávisti, pocitu křivdy a nespravedlnosti, nenaplněných ambicích. Minimalistické pojetí scény se mi zdálo v pořádku. Tím se prezentuje soubor od samého počátku, proto žádné překvapení. Alespoň dalo vyniknout dialogům, respektive spíše Salieriho monologům, které byly hlavním kořením celé hry. Výkon Ondřeje Buriana v této roli bych rozhodně vyzdvihl.

Souhlasím pouze s názorem na postavu samého Mozarta. *„Herecký projev zůstává především v deklamační rovině, patosu, někdy v expresi, křečovitém výrazu, v používání vnějších výrazových prostředků. Postava Mozarta je vedena v rovině křečovitého šílence. Chybí budování situací, vztahů mezi postavami, kýžená práce s tempem a rytmem inscenace. Ze hry se ztrácí v předloze obsažený humor. Vše plyne, vše je stejně důležité, a tak chtě nechtě představení upadá do stereotypu, který rozhodně nenapomáhá diváckému zaujetí, a tím ani kýženému dopadu myšlenkového sdělení inscenace. Z výše uvedených důvodů jsme, bohužel, nebyli svědky plnohodnotného divadelního zážitku“.*²³

Mozart byl skutečně, jak se říká, přehraný. Neviděl jsem sice pro srovnání žádnou verzi Amadea od profesionálního divadla, nepředpokládám však, že by jinde jeho charakter uchopili stejně. Na druhou stranu, že byla do role Mozarta obsazena žena, mě nijak nerušilo a otázky to ve mně nevzbuzovalo. Možná je to způsobeno i tím, že ve většině inscenací Divadelního souboru Boženy Němcové se na pohlaví příliš nehledí a režisér zkrátka pracuje se sestavou, jakou má zrovna k dispozici.

Postřižiny

Posledním představením, které jsem měl možnost zhlédnout, a zároveň jediným, které jsem viděl naživo, byly právě Postřižiny. Režisér Vlastimil Fidler vybral klíčové dialogy, monology a celé scény ze stejnojmenné novely od Bohumila Hrabala. Inscenace byla v mnoha směrech specifická. Soubor opět experimentoval, vybočil z komediálního směru, navíc nepracoval s hotovým scénářem. Šlo částečně o autorské představení. Cílem režiséra bylo přiblížení stylu Bohumila Hrabala, což je mu nepochybně ke cti. Výběr replik byl skutečně precizní. Do představení bylo vloženo i předčítání z knihy. Jednalo se o přímou řeč Maryšky, z čehož bylo ihned znát, že Kateřina Husová

²³STROTZER, Milan; Klasické divadlo klasickým způsobem, Zpravodaj: Wintrův Rakovník 2018, s. 2.

s knihou napravo od jeviště a Eva Kubíčková na jevišti hrají tutéž roli. Šlo nepochybně o zajímavý tah, nicméně, nepochopil jsem, podle mého názoru zbytečnou, alternaci v poslední scéně, kdy se obě herečky vyměnily. Určitý důvtip by mělo, kdyby k výměně došlo třeba v polovině představení, na konci mi však unikl její smysl.

Minimalistické pojetí rekvizit a kulis, s nímž soubor od začátku pracuje, se kamsi vytratilo. Kromě stolů a židlí, se kterými si soubor většinou vystačí, se na scéně objevilo prastaré jízdní kolo, rádio, v zabijačkových scénách talíře plné skutečného syrového masa a spousta drobného náčiní. Rekvizity měly v tomto představení velký význam. Byl jsem velmi zvědav, jak bude vypadat scéna s komínem. Ta byla nakonec provedena vtipně a originálně.

Opět jsme byli svědky prvku typického pro tento soubor, tedy krátkodobé přesunutí aktérů do hlediště, když správná rada jednala o záležitostech pivovaru. To se ovšem tentokrát nepovedlo. Rozumím záměru režiséra, že se snažil oddělit dva paralelní děje a malá scéna JoNáše mu neumožňovala rozdělit jeviště na dvě poloviny. Z některých míst, včetně mého, však nebylo na dění vlevo pod jevištěm vůbec vidět. Musel jsem tedy pozorně poslouchat a nechat pracovat představivost. Soubor opět nezapřel sám sebe a narážka na samotné členy na sebe nenechala dlouho čekat. Scéna se zkracováním noh od stolu a doporučení: „Podložíme to publikací od Miroslava Breitfeldera.“ bylo jednoduše skvělé, stejně jako závěrečná replika: „Tuto pumpičku jsem koupila u firmy Fidler v ulici Boženy Němcové“.

Co se týče herecké práce, měl jsem pochybnosti jen o roli Francina. Ten je v knižní předloze vykreslen jako odměřený, bázlivý mužík. Miroslav Breitfelder mu dal možná o něco více „života do toho umírání“ než by potřeboval. Navíc chyběla důležitá chemie mezi ním a Maryškou. Eva Kubíčková se však s těžkou rolí vypořádala velmi obstojně. Záměr režiséra vnuknout jí šílenství a obsesi, zapřít tím úplně filmovou Vašáryovou a nechat vzniknout novou nebo spíše aktualizovanou postavu byl zcela zřejmý. Minimálně tou spoustou morbidních výjevů, které Hrabal při své zálibě v detailech posunul do takové roviny, že méně otrlým vstávají vlasy hrůzou. Tomáš Kočárek v roli strýce Pepina se utrl ze řetězu, v tomto případě však v dobrém slova smyslu. I z prostředka hlediště jsem chvílemi zatoužil po špuntech do uší. Svůj hromový hlas využil na maximum a několik migrén měl zcela jistě na svědomí. Přesně tak bych si ukřižového Pepina v divadelním provedení představoval.

Na závěr je nutno dodat, že s takovým experimentem vstupuje soubor jednoznačně na tenký led. Nad všeobecnou znalostí knižní předlohy mnohonásobně převažuje

znalost filmové adaptace. Diváci budou mít vždy tendenci srovnávat tato dvě díla a vždy budou marně hledat filmové postavy v těch divadelních. Je to podobné, jako když se na motivy kultovní knihy natočí méně úspěšný film. Vlna kritiky, která následuje, bývá drtivá. To už je však záležitost odvahy samotného tvůrce. Ten musí být na případný neúspěch připraven a své záměry si musí tvrdě obhajovat.

Praktická část

Rozhovory se členy souboru

Rozhovory s herci

Martin Urbánek

Povězte mi, prosím, něco o sobě. Jaké je vaše povolání? Co vás přivedlo k herectví (případně kdo)? Jaké máte zájmy kromě herectví?

Jsem medicínský reprezentant. Prodávám inzulin do zdravotnických zařízení. Obecně se věnuji sportu, zejména cyklistice a turistice, provozuji i nějaké extrémní sporty. Také rád cestuji po světě. Celoživotně mě bavilo hrát na besídkách, už od základní školy. Pak jsem na poslední zvonění napsal desetiminutovou jednoaktovku, kde jsem si taky zahrál. Na vysoké škole jsem v roce 2005 založil spolu s Vlastou Fidlerem a Mírou Breitfelderem soubor Boženy Němcové. Ten nápad vznikl jako první u mě. Rozhodlo se, že Vlasta bude režisér a začal nábor z řad studentů.

Jaká byla vaše první role?

V Noci na Karlštejně jsem hrál Pana Peška.

Která (které) z rolí vám hrála nejlépe?

Rozhodně Trufaldino ve Sluhovi dvou pánů. Před premiérou mi kamarádi říkali: „To hrál Donutil v Národním divadle. Těším se, jak zahraješ Donutila.“ Tak jsem se tam navzdory přání režiséra toho Donutila snažil trochu napodobit.

Narazil jste někdy na problémy s rolí?

Hrál jsem hodně sluhy (Toderu, Noc na Karlštejně, Sluha dvou pánů). Jednou jsem hrál doktora (XIV. Hrabě Gurney), ten byl těžší. Vlasta po mě chtěl, abych působil jako „suchej Němec“. Moc jsem nevěděl, jak tu roli uchopit. Jsem spíš komediální herec. Submisivní role mi vyhovují nejvíc.

Komediální zaměření souboru Vám vyhovovalo, nebo jste měl někdy ambice zahrát si něco vážnějšího?

Zkoušeli jsme to, ale pak jsme si říkali, že to nemá význam. Aby tam lidi seděli a nesmáli se, to není ono. Jsme vlastně sousedské divadlo. Chodí na nás lidi, kteří nás znají a kritika je tím dost poznamenaná. Do očí ti neřeknou, že se jim to nelíbilo, dovídáš se to později. Pro mě na jevišti je největší ocenění smích těch lidí. To tam potřebuji mít. Zároveň se mi líbí, když mám možnost trochu improvizovat.

Připouštíte v budoucnu návrat k souboru?

Pokud se v divadle změní poměry a koncepce, rád bych se vrátil

Při našem minulém setkání jsme se bavili o Vašem odchodu ze souboru. Neshodovali jste se pouze v obsazení rolí nebo šlo i o něco jiného? Zmínil jste Postřižiny, kde je mnohem populárnější filmová adaptace než Hrabalova předloha. Myslíte si, že by ochotnický soubor neměl hrát takové inscenace?

Měla by se tam dodržet nějaká zažitá všeobecná povědomost o tom filmu. Když budeme hrát Postřižiny, pánové očekávají „krásnou Vašáryovou“. A není to jen o filmech. Někteří členové negativně ovlivňují atmosféru. Ta legrace a kamarádství se pomalu vytrácí. Ten soubor už jede jenom setrvačností a v minulosti na tom měly také velký podíl citové vztahy mezi herci a herečkami. Soubor vlastně vytvořil i několik manželství. Někdy to vytváří i rozkol mezi herci, protože ty vztahy neukočírují a dělá to mezi námi zle.

Postřižiny jsem začal zkoušet, ale když jsem viděl, kam to spěje, pak jsem se, zvláště po fiasku s Amadeem, obával, že to bude podobné. Na Amadeovi jsem poprvé viděl, že začali odcházet lidi. Buď odcházeli o přestávce, nebo se dokonce během představení sebrali a odešli. Jsem pro to, abychom přiznali, že jsme amatéři, ochotníci. Ne, abychom hráli složité vážné hry, a aby lidé zklamaní odcházeli. To byl vždycky můj rozkol s „rejžou“, protože on chtěl pokaždé něco víc. Jet na soutěž, ukázat se.

Nebyl jsem proti soutěžím, ale spíš jsem to chtěl zkusit než za každou cenu uspět. Chtěl jsem nazkoušet a jezdit 10–20 štací po okolí. To se nikdy nepovedlo.²⁴

Ondřej Burian

Povězte mi, prosím, něco o sobě. Jaké je Vaše povolání? Čemu se věnujete ve volném čase kromě herectví? Co Vás k herectví přivedlo?

²⁴URBÁNEK, Martin; rozhovor pro bakalářskou práci; 25.6. 2018, Plzeň

Původní profesí jsem učitel, nyní pracuji v logistice. Ve volném čase se kromě herectví věnuji rodině, četbě a běhu. K divadlu mě přivedl Vlastimil Fidler v roce 2005, když jsme spolu byli na exkurzi na jižní Moravě. Řekl mi, že potřebuje podobné „exoty“, jako jsem já. Dále tu byl osobní zájem, který souvisel s mou potenciální kariérou učitele. Byla tu motivace vystupovat před lidmi, zbavit se nervozity, a podobně.

Kdy jste se dostal do DSBN?

Již v roce 2005. Nejsem sice zakládajícím členem, jsem však jedním z nejdéle působících v souboru, alespoň tedy ze současné sestavy. Přidal jsem se někdy na přelomu května a června. V té době soubor stagnoval a opět obnovil činnost na podzim. Z tehdejších členů se v drtivé většině jednalo o spolužáky z katedry historie.

Jaká byla vaše první role?

Poprvé jsem se na jevišti objevil v pásmu budovatelských básní, což byla scénická koláž založená na poezii. Recitoval jsem dvě básně, jednou z nich bylo Políčko od Kainara. Také jsem zpíval Internacionálu v maďarštině.

Která z rolí se Vám hrála nejlépe (případně které)?

Vlasta (režisér) má dobré oko na obsazení, tudíž se mi hrály dobře všechny role, které jsem dostal. Někdy mu ten výběr znesnadníme, o obsazení diskutujeme, i plány B však vychází. Nejintenzivnější zážitek byla pro mě role Saileriho z Amadea. Dále mě hodně bavila role Chlestakova v Revizorovi, ale Salieri asi vede.

Váš repertoár sestává převážně z komedií. Nechtěl jste si někdy zahrát něco vážnějšího?

Komedie mám rád, na druhou stranu mám vnitřní ambice si něco vážnějšího zahrát. Jednou jsme zkoušeli Strýčka Váňu, ale nakonec to nedopadlo. Rozhodli jsme se, že to nikam nevede. Většina souboru byla i nadále pro komedie.

Narazil jste někdy na roli, se kterou to opravdu nebylo snadné? Mám na mysli výrazové prostředky, činnosti spojené s rolí, rétoriku postavy. Vyžadovala některá z vašich rolí nadměru precizní přípravu?

Amadeus, to byl pro mě vrchol. Z určitého pohledu byla velká výzva i dvojrole z Brouka v hlavě. Cíleně jsem se však věnoval až roli Salieriho.²⁵

²⁵BURIAN, Ondřej; rozhovor pro bakalářskou práci; 30.5. 2018, Plzeň

Miroslav Breitfelder

Kdy jste se dostal do DSBN?

Jsem jedním ze zakládajících členů. Byl jsem přímo u zrodu. S Vlastou Fidlerem jsme kamarádi už od jeho absolutoria na fakultě. Byl mým studentem. Následně jsme nabírali členy převážně z řad studentů.

Jaká byla vaše první role?

Karel IV. v Noci na Karlštejně

Která z rolí vám hrála nejlépe (případně které)?

Nejspíš to byla role hejtmana v Revizorovi a role doktora v Broukovi v hlavě.

Vyhovuje vám komediální zaměření divadla? Nechtěl jste si někdy zahrát něco vážnějšího?

Komické role mě baví víc. Myslím, že většinu z nás.

Narazil jste někdy na roli, se kterou to opravdu nebylo snadné? Mám na mysli výrazové prostředky, činnosti spojené s rolí, rétoriku postavy. Vyžadovala některá z vašich rolí nadměru precizní přípravu?

Některé charaktery postav jsou obtížně uchopitelné, například u Francina v Postřižínách. U císaře Rudolfa II. jsem také trochu tápal. Režisér chtěl, aby prostředí dvora bylo velmi statické. A člověk si někdy chce trochu víc zahrát.

Zmínil jste, že většina ze členů souboru jsou vystudovaní pedagogové. Bez ohledu na to, zda to povolání později vykonávali, či nikoliv, myslíte si, že může divadlo pomoci v pedagogické profesi?

Myslím si, že ano. Člověk se při vystupování snaží mluvit nahlas a zřetelně. To je u kantora důležité. Kateřina Janovcová doplňuje: Moji žáci to na mě poznají. Říkají, že se nestydím.²⁶

Martina Kopúnová

Povězte mi, prosím, něco o sobě. Např. co vás přivedlo k herectví (popř. kdo)? Jaké zájmy kromě herectví máte? Jaká je vaše profese?

²⁶BREITFELDER, Miroslav; rozhovor pro bakalářskou práci; 6.6. 2018, Plzeň

K herectví, resp. spíše obecně ke kultuře, tíhnu asi od mala. Hodně dlouho jsem navštěvovala ZUŠ, kde jsem se učila na klavír, vždy mě bavila hudba, divadlo, malířství apod. Na gymnáziu jsem se o divadlo začala zajímat více, a když přišla informace o možnosti hrát divadlo na VŠ, neváhala jsem ani chvíli. Oproti mému původnímu plánu (studium produkce na DAMU) jsem vystudovala pedagogickou fakultu ZČU obor dějepis – občanská výchova, a to je v současnosti i má profese. Kromě jiného mám ráda sport, konkrétně běh, kolo, ráda šiju různé praktické i nepraktické věci a miluji četbu.

Kdy jste se dostala do DSBN?

Ve druhém ročníku studia na pedagogické fakultě v roce 2007.

Jaká byla vaše první role?

Když přeskochím recitační pásmo budovatelských básní, tak úplně první role byl číšník v Gogolově Revizorovi.

Kteráz rolí vám hrála nejlépe (případně které)?

Velmi mě bavila Marcela v komediální hře Brouk v hlavě, tam to šlo tak nějak samo.

Vyhovuje Vám komediální směřování DSBN nebo byste si i někdy ráda zahrála něco vážnějšího?

Komedie jsou vždycky fajn, mám je ráda. Na druhou stranu už máme za sebou i nekomiální kousky a ty mě také bavily. Je dobré zabrousit i do opačných rolí. Jsem ráda, že jsem si vyzkoušela více typově různých rolí, včetně mužských postav.

Narazil(a) jste někdy na problémy s postavou, kterou jste hrál(a)? Vyžadovala některá z postav speciální přípravu?

Určitě pro mě největší výzvou byl Amadeus, tam jsme museli "lámat," jak říká rejža, dlouho. Byla to úplně jiná postava, než které jsem hrála před tím. Nicméně i přes počáteční potíže mě tato role moc bavila, na jevišti jsem si to užila a o to nám přece jde.²⁷

Kateřina Husová

Povězte mi, prosím, něco o sobě. Např. co vás přivedlo k herectví (popř. kdo)? Jaké zájmy kromě herectví máte? Jaká je vaše profese?

²⁷KOPÚNOVÁ, Martina; rozhovor pro bakalářskou práci; 6.6. 2018, Plzeň

Herectví jsem si poprvé zkusila na střední škole ve studentském dramatickém kroužku, který ale sehrál jen jednu hru a rozpadl se. Divadlo mě ale začalo bavit, tak jsem našla amatérský divadelní soubor Sebranka vedený Slávkem Princem, profesionálním hercem, který mě během let naučil základy jevištního pohybu, mluvy atd. Tehdy mě divadlo chytlo a už nepustilo. Bohužel ansámbel Sebranky se časem prakticky od základu změnil, zkušenější členové odešli a věkový průměr herců byl v době mého odchodu kolem 14–15 let, tak jsem přešla do DSBN, kde jsem začínala jako jedna z nejmladších (což vlastně platí dodnes...). Vystudovala jsem historii na Pedagogické a Filozofické fakultě, v současné době pracuji jako učitelka a vychovatelka na ZŠ v Plzni.

Kdy jste se dostala do DSBN?

V roce 2011, když jsem studovala ve třetím ročníku Bc. Studia.

Jaká byla vaše první role?

Služka Yveta v Broukovi v hlavě. Měla jsem štěstí, holky u nás často hrají mužské role.

Která z rolí vám hrála nejlépe (případně které)?

Líbila se mi komorná Getrud ve hře Na flámu. Byla to vedlejší, ale krásně napsaná postava – trochu přidrzlá služebná, která se s nikým nepáře a nemá o svém pánovi dvakrát vysoké mínění.

Vyhovuje Vám komediální směřování DSBN nebo byste si i někdy ráda zahrála něco vážnějšího?

Pokusy o vážnější hru máme za sebou a nedopadlo to dobře. Nacvičili jsme klasického Amadea, který patří k náročnějším kusům jak z hlediska herectví, tak výpravy a režie. Na koncepci hry jsme se neshodli, často jsme se kvůli tomu hádali, shodou okolností do hry zasáhla i jiná krize mezi dvěma našimi členy, takže nakonec jsme dospěli k závěru, že vážnější hry pro nás nejsou. Jsem ráda, že jsme si to vyzkoušeli, oceňuji příležitost zahrát si tragické drama coby Mozartova manželka Konstance, ale ochotníci by se podle mě měli věnovat komediím.

Narazila jste někdy na problémy s postavou, kterou jste hrála? Vyžadovala některá z postav speciální přípravu?

Ve hře Čtrnáctý hrabě Gurney jsem měla hned tři role. Samotné nepředstavovaly nějaký problém, horší bylo mezi nimi přepnout, stihnout se převléknout a připravit. Výzvou také byla Konstace Mozartová, kde bylo třeba zahrát přechod z koketní dívky k vyčerpané zoufalé ženě.²⁸

Tomáš Kočárek

Povězte mi, prosím, něco o sobě. Např. co vás přivedlo k herectví (popř. kdo)? Jaké zájmy kromě herectví máte? Jaká je vaše profese?

K herectví mě přivedlo asi studium na ZČU, kde jsem od podzimu 2003 studoval magisterský obor "Učitelství pro druhý stupeň ZŠ obor Dějepis/Německý jazyk. Při exkurzi na Jižní Moravě ve druhém ročníku, na podzim 2004, kterou vedli Míra Breitfelder a Vlasta Fidler (rejža), jsem se poprvé dozvěděl o existenci souboru. Míra s Vlastou tehdy s námi vzali i další dva členy divadla, kteří s námi momentálně už nevystupují – Martina Urbánka a Standu Filipa alias Štouru. Divadelní tam tenkrát propagovali divadlo a dělali nábor. Nicméně, tenkrát mě ještě k účasti v souboru nezlákali. Asi jsem si tenkrát ještě říkal, že by to bylo velké sousto a že bych to třeba nezvládl. Nicméně jsme se poté setkávali poměrně často v různých hospodách (hlavně asi v Šenku) a Vlasta několikrát viděl moje opilecké výstupy a říkal, že takovou figurku by rozhodně do souboru potřeboval. Poměrně pravidelně jsem chodil i na vystoupení souboru. Tenkrát v souboru působili už i někteří moji kolegové spolužáci z oboru dějepis (např. Jana Němá – dnes už Jurášková).

Já jsem ale ještě poměrně dlouho odolával a přemluvit jsem se nechal až na podzim 2007, kdy jsem pak měl první roli v Pásmu budovatelských písní. To byla spíš taková sranda. Malá role zapáleného recitátora. Měla to být parodie komunismu, toho zapáleného budovatelství.

Mezi lety 2010-2012 jsem měl pauzu, protože jsem se po dokončení studia rozhodl vycestovat. Byl jsem na Novém Zélandu, v Austrálii a Jihovýchodní Asii. Rozhodně to byla zajímavá zkušenost. Soubor jsem ale zpozvzdálí neustále sledoval, a dá se říct, i na dálku podporoval. Oni o mě samozřejmě také věděli. Pamatuji si, jak mi volali ze soustředění v Jindřichovicích večer po volbách do poslanecké sněmovny v roce 2010, že prý nemusím definitivně emigrovat, protože Paroubek vládu nesestaví. No, byl jsem sice potěšen, jen kdyby ve Wellingtonu, kde jsem tenkrát pobýval nebylo 5 ráno.

Krásný zážitek s divadelníky mám taky hned po mém návratu do Čech. Přilétal jsem 6.5. 2012 a když mi Jana psala, že se nemám starat o dopravu z letiště do Plzně, tak už jsem

²⁸HUSOVÁ, Kateřina; rozhovor pro bakalářskou práci; 6.6. 2018, Plzeň

tušil nějakou zradu. Ale přivítání na letišti chlebem a Plzní bylo opravdu krásné a nikdy na něj nezapomenu. Přímo tam jsem poznal některé nové členy souboru, které jsem tam viděl poprvé. Soubor tenkrát objednal dodávku i s řidičem a jeli jsme hromadně do Plzně, kde jsme to moje přivítání tradičně oslavili v hospodě.

No, a pak jsem hned zase naskočil do "rozjetého vlaku", protože soubor v té době zkoušel jednu z našich možná nejpamátnejších komediálních her "Brouka v hlavě", a já si hned stříhnul epizodní roličku Američana Rugbyho. Dalo se to nazkoušet poměrně rychle, protože jsem tam vystupoval jen párkrát a vždy se jen anglicky ptal: "Nobody call?"

A co bych jinak řekl o sobě, myslím, že jsem přátelská osobnost, extrovert – to k tomu divadelnictví taky jde. Vystudoval jsem tedy učitelství, ale věnoval jsem se mu jen poměrně krátkou dobu – asi 5 měsíců před mým odjezdem do zahraničí. Když jsem se pak v květnu 2012 vrátil, byla už všechna učitelská místa obsazená. Neměl jsem peníze a musel jsem někde pracovat. Tak jsem nastoupil do jedné nadnárodní společnosti. Jako střední školu mám obchodní akademii a měl jsem znalost dvou jazyků, takže to šlo. V současnosti dělám pořád "kancelářskou krysou" v prodeji v jedné nadnárodní Automotive společnosti. Jazyky, hlavně němčinu, využívám denně a historie z mých studií snad taky nepřišla úplně vniveč, protože je to moje celoživotní láska.

Z mých zájmů bych zmínil třeba ještě cestování, to mám taky rád. A pokud je čas a peníze, vždy se někde rád podívám a nezáleží, jestli je to jen po Čechách nebo do ciziny.

Kdy jste se dostal do DSBN?

Do DSBN jsem se dostal, jak už jsem zmínil, v mé předchozí odpovědi díky studiu na katedře historie FPE ZČU. Bylo to na podzim (myslím říjen) 2007.

Jaká byla vaše první role?

První roli jsem už také zmiňoval. Zapálený recitátor v pásmu Budovatelských písní: "Bdí Škodovka, bdí Sokolovo". Byla to jen krátká vystoupení. Jako první roli v pravém slova smyslu bychom mohli označit roli poštmistra v Gogolově Revizorovi. Tu jsem si docela užil a na můj výkon v den, kdy jsem obhájil diplomovou práci a stal se oficiálně Magistrem někteří v souboru hodně vzpomínají.

Která z rolí vám hrála nejlépe (případně které)?

Nejlépe se mi hrají role bláznů nebo nějak vyšinutých jedinců. To mi, myslím, docela jde. Člověk si v té roli může dost dovolit, není úplně tak "svázán", leccos mu kvůli tomu, že hraje zrovna blázna, projde. Ale jsou to role i zároveň hodně těžké, nechci to zlehčovat. Je potřeba, aby tomu divák uvěřil, aby to působilo autenticky.

Z těchto rolí se mi asi nejvíce líbila hlavní role Jacka ve Čtrnáctém hraběti Gurneym (v anglosaských zemích je známá pod názvem Ruling class a je poměrně hodně oblíbená). Trvalo nám strašně dlouho, než jsme tu hru nazkoušeli, i díky mým častým absencím. Hrál se tenkrát Play Off hokejové extraligy a Plzeň vyhrála titul. Jako velký fanoušek hokejové Plzně jsem to prostě musel sledovat.

O té hře v souboru nebyli všichni přesvědčeni. Říkali, že jí publikum nebude rozumět a že se nebude líbit. Nakonec si myslím, že přesáhla očekávání a Míra (Breitfelder) dokonce tvrdí, že to byla naše nejlepší hra. Nechci se chválit, ale pamatuji si, že mi po jednom z představení náš věrný fanoušek pan profesor Kumpera dokonce řekl, že to byla moje životní role. Nakonec jsme ji hráli bohužel jen třikrát v Plzni. No, uvidíme, třeba se k ní někdy vrátíme.

Jinak bych asi zmínil ještě aktuální roli Pepina v Hrabalových Postřižinách, tu jsem si taky dost užil a mohl se v ní pořádně vykřičet a "vybláznit".

Vyhovuje Vám komediální směřování DSBN nebo byste si i někdy rád(a) zahrál(a) něco vážnějšího?

Touhle otázkou narážíš asi na aktuální pnutí v souboru. Kdy jsme hodně řešili, kam směřujeme a jestli vůbec chceme hrát "vážné" hry. Dokonce nás kvůli tomuto rozporu i opustili někteří členové. Já nejsem v zásadě proti hraní vážných her. Tak například výše zmíněný Hrabě Gurney byla taky "vážná" hra, nebo spíše parodie na systém. A nakonec nám sedla.

Ta současná debata v souboru se spíše točila okolo toho, jak často takové hry hrát. Budme upřímní. Diváci, co chodí na ochotnické divadlo, se chtějí spíše smát a to jim poskytuje hlavně komedie, fraška. Hrát více vážných her za sebou může některé diváky odradit a někdy to odradí i samotné divadelníky, jak jsme viděli loni na jaře.

Nicméně, jak říkám, hraní vážných a "těžkých" her se nebráním. Jen to vyžaduje často více času a práce. Na druhou stranu nás to zase hodně posouvá a učí něčemu novému.

Narazil jste někdy na problémy s postavou, kterou jste hrál? Vyžadovala některá z postav speciální přípravu?

Každá postava, kterou člověk musí hrát, vyžaduje nějakou přípravu. Někáká postava se Vám hraje hůře, jiná lépe, protože třeba lépe odpovídá vašemu vlastnímu charakteru. Momentálně si nevybavím, jestli se mi nějaká z rolí hrála vyloženě špatně, myslím, že asi ne. Ale režiséra se na to raději neptejte. Možná by měl jiný názor.²⁹

Eva Kubíčková

Povězte mi, prosím, něco o sobě. Např. co vás přivedlo k herectví (popř. kdo)? Jaké zájmy kromě herectví máte? Jaká je vaše profese?

V Plzni jsem byla necelý rok, nikoho jsem tu pořádně neznala a chyběla mi nějaká pravidelná kulturní činnost. Vždycky jsem byla v nějaké kapele, organizovala různé akce, a najednou nic. S Tomášem Kočárkem jsme asi půl roku seděli v jedné kanceláři, ze souboru jsem trochu znala ještě Ondru Pavelka.

Byla jsem i na jejich představení, a tak jsem si říkala, proč pro začátek nezkusit tohle. Tak jsem se zeptala. Ještě ten den mi odpoledne volali, že soubor potřebuje nápovědu. Že má zahájení sezóny v Šenku, že mě „režža“ chce vidět, ať dorazím. A bylo to. Zanedlouho poté jsem dostala první malinkou roli, a tím jsem začala i s herectvím. Mé zájmy kromě herectví jsou vaření, cestování, pak dělám masáže a zpívám. Muzice se věnuji nejvíc a od mala, vyrůstala jsem v muzikantském prostředí.

Profesí jsem momentálně mzdová účetní, ale poslední dobou přemýšlím, jestli svou profesi nezměním a nevykročím třeba „volnou nohou“.

Kdy jste se dostala do DSBN?

V září 2014.

Jaká byla vaše první role?

Začala jsem jako inspicientka. Poprvé jsem na jevišti stanula jako Číšník v Revizorovi. Minirole drzého číšníka mě bavila a díky ní jsem se více seznámila s ostatními herci a s celkovým fungováním souboru.

Která z rolí vám hrála nejlépe (případně které)?

Asi Frau Fischer ve frašce „Na flámu“. Byla to první trochu větší role a hrála se mi bezvadně díky komediální poloze. Podobně to vidím s rolí v nynější nové hře, jejíž popis zní: „temperamentní a lehce potrhlá“. Myslím, že mě s paní Lodgeovou mimo práce čeká i spousta zábavy.

²⁹KOČÁREK, Tomáš; rozhovor pro bakalářskou práci; 28.6. 2018, Plzeň

Vyhovuje Vám komediální směřování DSBN nebo byste si i někdy ráda zahrála něco vážnějšího?

Sice se od ochotnického spolku čeká spíše komedie, kam se lidi přijdou pobavit, oddychnout, a nečekají ponurá vážná témata. Ale DSBN nesměřuje jen komediálně.

Poslední dvě hry, Amadeus a Postřižiny, měly do komedie celkem daleko. Samozřejmě, že na zkouškách kvůli nenadálým situacím a hláškám umíme vytvořit frašku i z vážných momentů, bez toho by to asi ani nešlo, ale zrovna Amadeus byl hodně vážný.

Nejdříve jsem byla jedna z těch, kdo byli proti, dnes jsem ráda, že režisér zariskoval a sáhnul po tak vážné hře. Ukázalo se, že soubor na to má. Herecky se můžeme projevit v různých rovinách a představení Amadea považuji za hodně zdařilá. Domluva je, že bychom střídali vážnou hru a komedii. Takže za mě osobně spokojenost.

Narazila jste někdy na problémy s postavou, kterou jste hrála? Vyžadovala některá z postav speciální přípravu?

Konkrétně s paní správcovou z Postřižin. Nejdříve jsem byla nadšená, když mi ještě dlouho před začátkem zkoušení byla ta role nabídnuta. Wow – hlavní role!

Režisérova nabídka zněla zajímavě: „Já chci tu ponurou hrabalovskou klasiku, žádnou romantiku jako ve filmu. Maryška žrala syrové maso, vyžívala se v zabijačkách, krvi, chlastala pivo. Ona byla fakt magor, a já v tom úplně vidím tebe.“ Sice tam jen sedím, žeru, piju, občas se projedu na kole a z jeviště odcházím po koupeli, ale pohodička to tedy není. Po hře s jednou židlí se najednou řešily miliony rekvizit, které musí být použité v přesný čas. Trefit moment, větu a tón, kterým „vlítnu“ do monologu Pepinovi, je docela oříšek. Když vám huláká přímo u hlavy takovou dobu, takovým tempem, a tak hlasitě, po pár větách prostě vypnete a nevnímáte.

A na závěr, vtělit se do zvrácené požitkářské dámy a dát jí tu „hrabalovskou“ tvář, když tušíte, že diváci budou očekávat romanticky rozevlátou něžnou krasavici, jak je ztvárněná ve filmu...Neumím technicky přehrávat, musím se do ní vžít. A vydolovat tu zvrácenost ze sebe, aby to bylo uvěřitelné, dává asi nejvíc práce. Doteď režiséra trochu lituju, když si vzpomenu, jak to ze mě páčil. Úplně nejtěžší byla chvíle před představením, kdy na mě dopadla tíha odpovědnosti. Ale těším se na další podzimní představení. Teď po prázdninách a odpočinku si to zase trochu sedne a věřím, že to půjde ještě lépe.³⁰

30KUBÍČKOVÁ, Eva; rozhovor pro bakalářskou práci; 28.6. 2018, Plzeň

Rozhovor s režisérem

Vlastimil Fidler

Již na internetových stránkách jste zmínil, že společným jmenovatelem pro vaše hry je klasika. Přesto mě zajímá přesnější postup. Jak vybíráte představení, která odehrajete? Klasiků je nepřeberné množství.

Chci, aby dramaturgie byla pestřejší, tzn. od klasických frašek a komedií po díla složitější. Ideálem je veselá komedie, která má veselý kontext nebo veselý obsah.

Hrajeme i frašky (Brouk v hlavě, Na flámu). Snažíme se, aby nás hry posouvaly dál. Chceme víc pracovat s pohybem, časem, zkrátka s atributy standardního herectví.

Nepřemýšleli jste někdy o vlastní autorské inscenaci?

Autorská byla částečně pásma, částečně autorské byly Postřižiny. Máme z toho trochu strach. Přineslo to těžkosti, které jsme málokdy měli. Je mi příjemnější pracovat už s něčím hotovým. Ještě nejsme takoví klasikové, abychom mohli vytvořit klasický text.

Které představení mělo podle vás nejvíce kladných ohlasů u diváků a recenzentů?

Kvantitativně měla asi nejvíc ohlasů hra Na flámu, což mohlo být způsobeno i tím, že jsme ji hráli sedmkrát. U kamarádů s většími požadavky na umění zvítězil Hrabě Gurney. Poměrně kladné ohlasy máme nyní na Postřižiny. S Revizorem nás pozvali do Stoda na obnovenou premiéru k desátým narozeninám souboru. Někteří diváci se vyjádřili, že se jim to líbilo víc než profesionální zpracování.

U kterého představení to bylo naopak?

Jednoznačně Sluha dvou pánů. Když jsem se po představení zeptal kamaráda na názor, pověděl mi: „Některým lidem kolem mě se to líbilo.“ Diváci tvrdili, že jsme tu hru moc natahovali a já jim musel posléze dát za pravdu, že to byl jeden z našich nejslabších počinů.

Pak tu byla krize s Amadeem na Wintrově Rakovníku, která vyústila v odchod jednoho člověka. Přišlo mi, že nás kritici chtěli za každou cenu potopit. Vytýkali nám, že jsme spoustu věcí vyškrtali, přitom jsme měli dramaturgii použitou z profesionálního divadla. Dále se jim nelíbilo, že Amadea hrála žena. Uznávám, že jsme to představení neodehráli optimálně. Byli jsme ve stresu a možná i přemotivovaní. Neúspěch byl však katalyzátorem, který vedl k následné krizi. Způsobilo to rozkol v celém souboru.

Jak reagujete na kritiku? Berete jí jako motivaci ke zlepšení nebo spíš jako nutné zlo?
Vždy mě přiměje k zamyšlení. Někdy mi však přijde trochu naschvál. Třeba po vystoupení v Klatovech nám řekli, ať toho necháme. Ted' se snažím víc vysvětlovat své záměry a najít shodu s herci. Dost toho přijde s jejich výkonem na zkouškách. Každopádně nebyl důvod, abychom s divadlem končili a nebyl důvod měnit dramaturgii.

Není-li to tajné, chystáte po Postřižinách něco nového?

Chystá se fraška. Ještě to není úplně rozhodnuté. Mám 5 kandidátů, musím si to ještě promyslet. (pozn. autora: Další v pořadí byla nakonec zvolena fraška od Raye Cooneyho Dvojitá rezervace).³¹

³¹FIDLER, Vlastimil; rozhovor pro bakalářskou práci; 30.5. 2018, Plzeň

Závěr

Bakalářská práce poskytuje obecný vhled do nitra divadelního souboru Boženy Němcové. Zejména se zabývá jeho dramaturgickým pojetím, na které se uvnitř souboru různí názory a v nedávné minulosti bylo předmětem mnoha debat. Ty vyústily v rozkol, který se souboru málem stal osudným. Ohlasy diváků v posledních letech ukazují, že od ochotnických souborů se očekávají hlavně veselé jednoduché komedie a experimentální prvky nebývají dobře přijímány. Částečně autorské inscenace se u souboru nikdy neseťkaly s takovými úspěchy jako osvědčené klasické komediální hry. Stejně dopadly i pokusy o jiné žánry, než je komedie.

Myslím, že tato fakta poskytují souboru návod, jakým směrem se ubírat dále. Od začátku soubor interpretuje texty známých dramatiků a takové texty nejsou určeny k improvizaci na jevišti a autorskému dotváření. Narážky mimo originální text na soubor samotný jsou samozřejmě sympatickým oživením, pokud jsou použity s mírou. Narážky na současnou realitu vložené například do klasického italského dramatu už inscenaci lehce degradují.

Evidentně by bylo lepší, kdyby se soubor zatím držel tradičního dramatu a nesklozával k autorským pokusům, dokud nenajde vhodnou autorskou osobnost schopnou vytvořit vhodný text. A i kdyby takovou osobnost v budoucnu nenašel, smyslem ochotnického divadla beztak není vlastní repertoár; proto by to pro jeho existenci nebylo klíčové.

Osobně bych od souboru v budoucnu očekával častější střídání zahraničních a českých autorů. Dosud jedinou původně českou hrou byla Noc na Karlštejně. Klasické české veselohry druhé poloviny 19. století a počátku 20. století by jistě ocenilo ještě širší publikum. Všechny hry, které soubor uvedl, mají v profesionálních divadlech svá zpracování a veřejnost je zná. Co se týče zahraničních frašek, ty byly v podání souboru velmi úspěšné a stálo by za to v nich pokračovat. Co bych na místě dramaturga v budoucnu vynechal, jsou autorské divadelní adaptace na notoricky známá prozaická díla.

Velkou předností souboru je precizní jevištní práce herců s řečí, hlasem a dalšími výrazovými prvky tradičního divadla. U minimalistického pojetí scény bych také zůstal. Základním aspektem divadla, jakým se prezentuje DSBN, je herec sám. Zmíněné jevištní dovednosti nechá skromná scéna vyniknout a pohled diváka pak nesklozává k něčemu krásnému, leč pro inscenaci nepřiliš důležitému.

Resumé

Tématem bakalářské práce je neprofesionální Divadelní soubor Boženy Němcové v Plzni. Předchozí stránky obsahují nejdůležitější informace nastřádané za celých 15 let jeho existence.

Teoretická část práce zahrnuje záznamy nejpodstatnějších událostí v historii souboru, dále pak stručné medailony jeho zakládajících členů a popis současné situace v souboru. V další kapitole jsem se zabýval repertoárem souboru. Charakterizoval jsem žánry a představil autory divadelních her, které soubor uvedl. Zjišťoval jsem ohlasy diváků, případně i hodnocení odborné poroty na divadelních přehlídkách. Shromažďoval jsem recenze v tisku a ke každé zhlédnuté inscenaci jsem přidal své autorské hodnocení.

V praktické části jsem udělal rozhovory se současnými i bývalými herci a také s režisérem a dramaturgem souboru.

Summary

The topic of this thesis is the amateur theatre ensemble "Divadelní soubor Boženy Němcové" in Plzeň. The thesis covers the most important information of the fifteen years of the ensemble's existence. The theoretical part of the thesis includes a record of the most essential events in the history of the ensemble, brief profiles of the founding members and an outline of the current state of affairs.

The next chapter deals with the ensemble's repertoire by defining genres and introducing authors of the works presented by the ensemble. A research of spectators' feedback has been made as well as assessment of professional juries at various amateur theatre contests/festivals, if available. Press reviews are added as well as my own assessment of plays that I've seen.

The practical part of the thesis consists of interviews conducted with the ensemble's actors as well as their director and dramaturgist.

Použité zdroje

BARNES, Peter (GB); Divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s. [online], dostupné z: <http://www.dilia.cz/index.php/3d/item/200-barnes-peter>.

BREITFELDER, Miroslav; Bibliografie dějin Českých zemí[online], 1966, dostupné z: <https://biblio.hiu.cas.cz/authorities/939>.

BREITFELDER, Miroslav; rozhovor pro bakalářskou práci; 6.6. 2018, Plzeň.

BURIAN, Ondřej; rozhovor pro bakalářskou práci; 30.5. 2018, Plzeň.

Divadelní soubor Boženy Němcové [online], dostupné z: <http://dsbn.cz/index.html>.

FIDLER, Vlastimil; 2005, Historie Divadelního souboru Boženy Němcové. Divadelní soubor Boženy Němcové [online] Dostupné z: <http://dsbn.cz/historie.html>.

FIDLER, Vlastimil; rozhovor pro bakalářskou práci; 30.5. 2018, Plzeň.

FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT; ed. Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce, Praha: Academia, 1985, ISBN 978-80-200-1671-3.

FRYČER, Jaroslav; ed. Slovník francouzsky píšících spisovatelů: Francie, Belgie, Lucembursko, Švýcarsko, Kanada, Maghreb a severní Afrika, "Černá" Afrika, Libanon, Oblast Indického a Tichého oceánu. Praha: Libri, 2002. s.279. ISBN 80-727-7130-2.

HUSOVÁ, Kateřina; rozhovor pro bakalářskou práci; 6.6. 2018, Plzeň.

KOČÁREK, Tomáš; rozhovor pro bakalářskou práci; 28.6. 2018, Plzeň.

KOPÚNOVÁ, Martina; rozhovor pro bakalářskou práci; 6.6. 2018, Plzeň.

KUBÍČKOVÁ, Eva; rozhovor pro bakalářskou práci; 28.6. 2018, Plzeň.

PAVLOVSKÝ, Petr; ed. Základní pojmy divadla: teatrologický slovník. Praha: Libri, 2004. s.100. ISBN 80-727-7194-9.

PELÁN, Jiří a FLEMROVÁ, Alice; Slovník italských spisovatelů. Praha: Libri, 2004, ISBN 80-727-7180-9.

STOPPARD, Tom; Česko-Slovenská filmová databáze [online], dostupné z:

<https://www.csfd.cz/tvurce/7620-tom-stoppard/>

STROTZER, Milan; Klasické divadlo klasickým způsobem. Zpravodaj: Wintrův Rakovník 2018.

URBÁNEK, Martin; rozhovor pro bakalářskou práci; 25.6. 2018, Plzeň.

VIKTORA, Viktor. Mladí divadelníci ze souboru Boženy Němcové slibně jiskří, Plzeňský deník, 4.9. 2007.

Přílohy

Příloha 1

Data premiér

- 2 Noc na Karlštejně 8. 6. 2005, divadlo Dialog
- 3 ...bdí Škodovka, bdí Sokolovo, než se naplní slovo Gottwaldovo. - 30. 11. 2005 divadlo Jonáš
- 4 ...vždyť u člena bezpečnosti budu vždycky v bezpečí. – 11. 4. 2006 divadlo Jonáš
- 5 Držgroš benátský – 16 5. 2006 divadlo Jonáš
- 6 ...že prý jsem zaspal práci... – 18. 8. 2006, Plzeň, Proluka, v rámci festivalu Na Ulici
- 7 Když zazní výstřel z Aurory, aneb Pak v komunismu procitneš – 21 11. 2007, Klatovy, městské divadlo, festival
- 8 Revizor – 28 4. 2009, divadlo Jonáš
- 9 Noc na Karlštejně II – 22. 6. 2010, divadlo Jonáš
- 10 Sluha dvou pánů – 18. 5. 2011, divadlo Jonáš
- 11 Brouk v hlavě – 13. 6. 2012, divadlo Jonáš
- 12 XIV. hrabě Gurney – 26. 2. 2014, divadlo Jonáš
- 13 Revizor II – 20. 11. 2014, Stod
- 14 Na flámu – 12. 5. 2016, divadlo Jonáš
- 15 Amadeus – 11. 12. 2017, divadlo Jonáš
- 16 Postřižiny – 28. 5. 2019, divadlo Jonáš

ZPRAVODAJ

WINTRŮV RAKOVNÍK 2018

Klasické divadlo klasickým způsobem

Divadelní soubor Boženy Němcové Plzeň zahájil letošní Wintrův Rakovník se svou inscenací slavné hry Petera Shaffera Amadeus. Téměř dvou a půl hodinové drama patří k tomu nejambicióznějšímu, s čím divadlo kdy přišlo, jak ostatně v rozhovoru pro Zpravodaj prozradil režisér Vlastimil Fidler.

Ve vaší inscenaci Amadea se na scéně objevují jen dvě židle. Co vás baví na takovém minimalistickém pojetí?

Je to vyjádření určitého postoje, a sice, že obrovské drama se dá zahrát jen se dvěma židlemi. Měl jsem i představu výrazně jednodušších kostýmů, ale to by mě asi v souboru zabili, takže jsem trochu couvl. Pořídili jsme si tedy oblečení ve stylu rokoka a klasicismu, ale smysl by měl být v nějakém výrazu a v herectví, než ve složitých scénách, byť je neztracují. Jednou jsme měli na jeviti postel a říkali jsme si, jaká je to obrovská výprava. Nemám moc rád experimenty. Myslím si, že divadlo, i když neprofesionální, by mělo směřovat k vyjádření něčeho hercem, než něčím jiným. Tenhle směr je pro nás správný.

Říkal jste, že by vás herci asi zabili, kdybyste jim odepřel rokokové a klasicistní kostýmy. Souhlasí s vaším minimalistickým pojetím, nebo vás naopak někdy přemlouvají k větší výpravě?

Ne, v tomhle si silně rozumíme. Když jsme soubor před třinácti lety zakládali, ačkoliv naše myšlenky nebyly tak vznešené a vznosné, jak bychom je mohli prezentovat dnes, vždycky jsme chtěli dělat klasické divadlo, klasicky a s důrazem na herectví bez nějakých složitých věcí okolo. Je pravda, že s kostýmy jsme vždy silně zápasili. Máme dokonce jednu legendární vestu, která s výjimkou Noci na Karlštejně prošla snad všemi našimi inscenacemi, kvůli čemuž si ze mě dělali legraci. Nakonec jsme šli do kostýmů, a když jsem viděl, jak to vypadá, myslím si, že jsme udělali dobře.

Zmínili jste, že dáváte velký důraz na herectví. Musí být dlouhá cesta dovést soubor k tomu, aby uhrál tak dlouhou inscenaci jako Amadeus.

Některé zkoušky byly drsnější, hlavně počáteční. Předtím jsme hráli frašku, ne lehkou, ale používali jsme v ní jiný výraz. Přeexlovat se na příběh bláznivého psychopata a latentního zloducha nebylo jednoduché. Nevím, jestli si to pak herci nepřečtou a nenaštvoju se na mě, ale lámali jsme se docela dlouho. Jenže pak jsme chytili výraz, který se mi líbil, a už to šlo poměrně rychle.

Označil byste Amadea pro vás za ambiciózní inscenaci?

Amadeus je určitě jednou z ambiciózních inscenací. Máme střídavou dramaturgii. V divadle vedeme ideový spor, jestli bychom měli hrát náročnější hry nebo jen bavit diváky. Mám tendenci k tomu vytvářet inscenace, které by nás nějakým způsobem posouvaly. Na druhou stranu se nebráním fraškám, protože jsem zjistil, že jsou také hodně těžké, když se dělají pořádně. Naše dramaturgie tudíž osciluje a není nějak promyšlená. Chceme dělat věci klasického stíhu, klasicky a s důrazem na herectví, protože experimentujících amatérských souborů je podle mě dost a já se v tom necítím dobře. Z ambicióznějších titulů jsme hráli Revizora, Čtrnáctého hraběte Gurneyho – což bylo

hrozné, zkoušeli jsme ho asi dva roky – z těch lehčích Na flámu a možná by mezi ně patřila také Noc na Karlštejně, která byla naší první inscenací a kterou jsme pak, asi po sedmi letech, obnovili. Není to tak, že bychom hráli ambiciózní titul pro ukojení nějakého libida umělců, ale skutečně chci, aby každá hra přinášela něco nového, abychom se s ní naučili něco dalšího. Ve fraškách musí fungovat čas. V Amadeovi musí fungovat výraz, přesvědčení a vědomí, proč ho děláme.

Několikrát tu padlo slovo "klasický". Co vy a klasická hudba, nebo v tomto případě spíš klasicistní?

Asi narážíte na to, že v inscenaci nezazní ani jeden tón. To byl záměr. Když jsme Amadea chystali, přemýšlel jsem o hudbě docela dost. Už jsem měl i vymyšlené, kde by se objevovala, ale pak mě napadla hříšná myšlenka: Proč hru nezinscenovat bez jediné reprodukované noty? Při pročítání scénáře a promyšlení jsem usoudil, že je to správný přístup. Jde tedy totiž skutečně o drama a je jedno, jestli o drama muzikantů, činoherníků nebo vědců. Drama se může odehrávat v jakémkoliv prostředí. Když jsem svůj nápad sdělil souboru, mysleli si, že jsem se zbláznil. Pár lidí mi pak řeklo, že jim hudba při představení chyběla, ale pár mi jich zas řeklo, že to vůbec nevažilo. Že představení tak lépe směřovalo k tomu, o čem je. Autor hudbu v některých částech předepisuje, ale nebylo jí potřeba.

Jaký je váš osobní vztah k Mozartově hudbě?

Trvá velice dlouho. Mám jeho hudbu moc rád. Dokonce jsem byl před mnoha a mnoha lety v Rudolfinu na Requiem, které mám dokonce doma na staré vinylové desce. Jedna z mých prvních gramodesek byla navíc Malá noční hudba. O Mozartovi jsem přečetl asi tři nebo čtyři biografie, takže k němu mám z historického hlediska silný vztah. U inscenace Amadeus jsem se ale od něj oprostil a směřoval jsem k tomu, o čem by hra měla být. Byl jsem jeho hudbu moc rád, vyličili jsme Mozarta v ne úplně nejlepším světle, v jakém bychom ho dnes mohli vnímat.

Jiří Štraub

PROGRAM

Čtvrtek 15. března 2018

10.00 – 11.00 hodin

Petr Matoušek/Petr Matoušek

ZBOROV ANEB

HRDINOVÉ BEZ PATOSU

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav

13.00 – 14.00 hodin

Rozborový seminář Zborov...

19.00 – 20.50 hodin

Petr Matoušek/Petr Matoušek

VŠICHNI JSME HERCI...

ANEBO CO BY KDYBY

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav

22.00 – 23.00 hodin

Rozborový seminář Všichni jsme herci...

Divadelní soubor Boženy Němcové Plzeň

Peter Schaffer: Amadeus

Divadelní soubor Boženy Němcové z Plzně zahájil 42. ročník Wintrova Rakovníka svou inscenací hry Petera Shaffera Amadeus. Odvážná dramaturgická volba titulu je nesporně souboru ke cti. Shafferova hra, kterou napsal v roce 1980, hraná od té doby po celém světě, patří k těm, které se staly dědictvím světové dramatiky. Jde o bohatě strukturovanou textovou předlohu, která je dílem vpravdě dramatického básníka. Autor hru pojal jako strhující zpověď – retrospektivní vyprávění – Salieriho, dvorního kompozity na vídeňském dvoře Josefa II. Salieri diváky zavede do období, kdy do Vídně přichází Mozart, ličí období jeho vzestupu i pádu, dramatický vztah s jeho manželkou, vztah k ot-

Pátek 16. března 2018

14.00 – 16.30 hodin

Robin Hawdon/Andrea Směkalová

DOKONALÁ SVATBA

DVO Vznešený DIVOCH Vlašim

17.15 – 18.15 hodin

Rozborový seminář Dokonalá svatba

19.30 – 21.50 hodin

Rey Cooney/Petr Říha

PEKLO V HOTELU

WESTMINSTER

Dobřichovická divadelní společnost z. s.

23.00 – 24.00 hodin

Rozborový seminář Peklo v hotelu...

Sobota 17. března 2018

10.00 – 10.50 hodin

Charles Bukowski/David Slížek

O BÁSNÍKOVÍ

DIVADLO (bez záruky) PRAHA

12.30 – 13.30 hodin

Rozborový seminář O básníkovi

15.00 – 16.25 hodin

Mario Geraldí/Karel Purkar

ZLOMATKA

Divadelní spolek TYL Říčany

17.30 – 18.30 hodin

Rozborový seminář Zlomátka

19.00 – 20.20 hodin

Karel Čapek/V.A.D.

VÁLKA S MLOKY

V.A.D. Kladno

21.30 – 22.30 hodin

Rozborový seminář Válka s mloky

23.30 hodin

VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ A ZAKONČENÍ

WINTROVA RAKOVNIKA 2018

sdrůzeny – Větríčky, manželku a žačku Salieriho, jakož i kavaliry hrají dvě herečky, aniž by byly dostatečně kostýmové či znakově odlišené. Role Mozarta je obsazena ženou, což vyvolává řadu inscenačně neopodstatněných otázek.

Herecký projev zůstává především v deklamáční rovině, patosu, někdy v expresi, křečovitým výrazu, v používání vnějších výrazových prostředků. Postava Mozarta je vedena v rovině křečovitěho šílence. Chybí budování situací, vztahů mezi postavami, kyzněná práce s tempem a rytmem inscenace. Ze hry se ztrácí v předloze obsažený humor. Vše plyne, vše je stejně důležité, a tak chtě nechtě představení upadá do stereotypu, který rozhodně nenapomáhá diváckému zaujetí, a tím ani kyzněnému dopadu myšlenkového sdělení inscenace. Z výše uvedených důvodů jsme, bohužel, nebyli svědky plnohodnotného divadelního zážitku.

Milan Stročer

■ REDAKCE ■ Píši Petra Šlísková, Honza Svácha, Jirka Štraub ■ Foti Ivo Měkal ■ Ilustruje David Daenemark ■
■ sazí Pavla Zimmermannová ■ korektury Lída Střežcová ■ Toto číslo vychází ve čtvrtek 15. března 2018

Mladí divadelníci ze souboru Boženy Němcové slibně jiskří

Studenti, absolventi a příznivci Pedagogické fakulty v Plzni objevují pozapomenuté hry nejen z naší historie

VIKTOR VIKTORA

Přelí/ Divadelní soubor Boženy Němcové se představil přítelnicím neprofesionálního divadla poprvé v dubnu před dvěma roky. Debutoval veselohrou Jaroslava Vrchlického Noc na Karlštejně. Již tento debut něčím zaujal. Oblíbený text ochotnických souborů byl zpopularizován a zploděn filmovou muzikálovou show Záděška Podskalského. Ta byla dokonce přenesena na sám Karlův hrad. Málokterá kamenná scéna si teď troufne sáhnout po originálním textu, aby nebyla označena za staromilskou.

Kdo to debutoval? Proč byla za patronku zvolena autorka Babičky? Sama k divadlu blízko neměla. Otázky kladlo i obsazení. Byla to nová jména mezi ochotníky. Jako cyperský král Petr se představila známější osobnost ze souboru Ludvíci Radek Špinka. Role Karla IV. se ujal Miroslav Breitfelder, hlava souboru, jinak odborný asistent katedry historie Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, arcibiskupa Arnošta z Pardubic představovala Jana Němá. A pak vystupovali „studenti, absolventi a příznivci historie Pedagogické fakulty ZČU“. Znalce napadne – to tedy bude svanda, studentská recese, travestie či opět pěkné zesměšnění klasického textu. A ono nikoli. Hleděte přezáškého Dialogu, zaplněné především studentskými příznivci souboru, téměř bez dechu a s neprovokativním smíchem sledovalo komedii a řada z nich si povlovně uvědomovala kompoziční mistrov-

ství i nádheru slova vznešného lumirovce. Text se přitom nijak neupravoval.

Na mysl už mohlo vytanout, že ochotníci vykouřili na nějakou nervyklou cestu. Ta nezesměšňuje odkaz klasiky, tradice. Je schopna bez staromilství, dobové stylizace, ale s úctou, bez patosu i s dávkou neustručujícího humoru zalistovat v textech, jimiž blazenované divadlo opovrhuje a divadlo seriózní se kvůli chmýře modernosti (spíše módnosti) po nich neodvážá sáhnout.

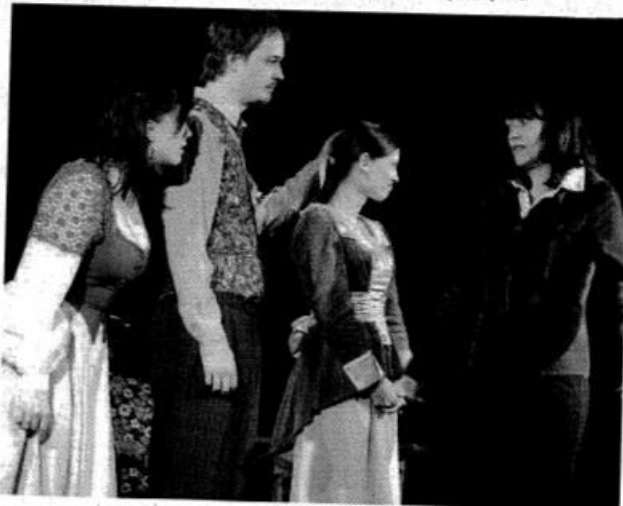
Loni soubor nastudoval ko-

medii Carla Goldoniho Pan Todero Brumla (neuvedený překladatel ji převzal na Držgroše benátského a pana Brumla na Bruconioho). A opět změnil originální Goldoni, jenž by se určitě obešel bez neorganických narážek na ruské reálie. Zněl mile, přirozeně.

Vůbec kouzelné na jedné straně působí snaha netravesťovat, nezesměšňovat, na druhé straně takto pojmaný text lecky zapůsobí kouzlem nechtěného, ale i upřímného. Bude ještě třeba několika dalších inscenací, aby se mohlo o souboru psát jako o těch, které již své jméno mají. Divadelní soubor zatím na jevišti nepůsobí bezradně, přímo vzorově dbá na kultivovanost jazyka a především objevuje detaily, jimiž originál nečekaně do-

tváří a tónuje.

A to hlavní – dramaturgie slibuje objevovat zasuté z naší divadelní minulosti. Je toho dost. Jen například konverzační veselohry druhé poloviny 19. století, necháme-li stranou V. K. Kileperu. Kdo zná perfektního komediografa Jana Neruda? Koho napadne, že Gustav Pfeleger Moravský září něčím podobným? A to nepřipomínám Karla Pippicha, Františka Ferdinanda Šamberka, Josefa Štolbu, Emanuela Bozděcha, Václava Štecha... Na velkých scénách je mistrem jejich režii Ladislav Smoček. Divadelní soubor Boženy Němcové by mu mohl v neprofesionálním světě divadla vytvářet doprovod. Byla by škoda, aby se nedořídil kula-tějších výročí.

Komedii italského dramatika Carla Goldoniho Pan Todero Brumla nastudoval pod názvem Držgroš benátský Divadelní soubor Boženy Němcové, který vznikl při Pedagogické fakultě Západočeské univerzity v Plzni.

Design a ilustrace z univerzity

BEDŘIŠKA BRŮHOVÁ

Přelí/ Ústav umění a designu

kompozici barev. Adam Štímek vysvětlil: „Od dosti fantazijních akcí...“

Druhá výstavní síň představí díla mediální a didaktické

krátce

V Zach's Pubu dnes